

BELEID

FINANCIEN

BEZOEKCIJFERS

COLLECTIE

EDUCATIE

TENTOONSTELLINGEN

PUBLICATIES

PUBLIEKSACTIVITEITEN

2014 jaarverslag

Veenkoloniaal Museum Veendam

Het Veenkoloniaal Museum wordt mede ondersteund door:

Veenkoloniaal Museum viert jubileum

DVHN
15/12

▲ VEENDAM Het Veenkoloniaal Museum in Veendam heeft gistermiddag met een groot feest het 75-jarig bestaan gevierd. Ruim driehonderd genodigden genoten in cultureel centrum van Beresteyn van een programma met onder anderen oud-directeuren Eddie de Jonge, Petra Maters en Douwe Huizing, die herinneringen ophaalden aan hun tijd bij het Veenkoloniaal Museum. Henk Scholte, Bert Ridderbos en Linde Nijland verzorgden de muziek. Nicolaas van de Griendt opende in het museum de jubileumexpositie 'Geïnspireerd door het veen'. Van de Griendt stamt uit een echte vervenersfamilie. De tentoonstelling van kunstwerken van het veengebied is nog te zien tot en met 6 april. Foto Corné Sparidaens

2 - VOORWOORD	
3 - BELEID	
Bestuur, Raad van Advies, Forum Honorum, Medewerkers in dienst, Stagiaires, Vrijwilligers, Lokaal compliment, BHV en veiligheid, Samenwerkingsverbanden, Contacten met buitenlandse musea	
11 - FINANCIËN	
Exploitaieoverzicht	- 12
Bestemmingsreserve	- 12
13 - BEZOEKCIJFERS	
18 - COLLECTIE	
Verzamelbeleid, aanwinsten, registratie	
23 - WERKGROEPEN	
Werkgroep textiel, Werkgroep Prehistorie, Werkgroep Familietrouw	
25 - TENTOONSTELLINGEN	
De poppen van Riga	- 25
Anne Frank	- 25
De erfenis van Napoleon	- 25
Boer en Beat	- 26
Rolf Dieter Meyer-Wiegand	- 26
10 jaar van Beresteyn	- 26
Wiea Duintjer	- 27
Geïnspireerd door het veen	- 27
29 - PUBLIEKSACTIVITEITEN	
Activiteiten	- 29
Veenkoloniaal Museumprijs	- 35
37 - EXTERNE PRESENTATIES	
Lezingen	- 37
Gemeentehuis Veendam	- 37
Twee exposities in Letland	- 38
Uitmarkt en Pruiverij Veendam	- 38
Stankroeg Ommelandervijk	- 38
39 - PUBLICATIES	
Veenkoloniale Volksalmanak, Omzien, Rederbuletin	
40 - EDUCATIE	
Algemeen, lesmateriaal, schoolmuseumproject, cultuureducatie markt	
42 - PUBLIC RELATIONS	
PR en communicatie	
44 - VVV VEENKOLONIEN	
45 - ADDENDUM GEMEENTE VEENDAM	
47 - ADDENDUM PROVINCIE GRONINGEN	
50 - BIJLAGE SCHOOLBEZOEK	
54 - BIJLAGE VERDELING BEZOEKERS PER KWARTAAL	

VOORWOORD

Op 14 december 2014 vierden we het feit dat het Veenkoloniaal Museum exact 75 jaar geleden werd opgericht. In 1939, niet bepaald een gunstig jaar, zo aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog, maar het museum wist niet alleen deze, maar ook mildere stormen te doorstaan. Het komende jaar zullen in het kader van dit jubileum diverse activiteiten worden georganiseerd. In juni nam Petra Maters afscheid als directeur van het Veenkoloniaal Museum. Ze wist maar liefst 14 jaar van haar carrière in Veendam te volbrengen en drukte de laatste jaren een nadrukkelijk stempel op het museum. Met de expositie 'De erfenis van Napoleon' en de dubbelepositie in Riga en Jurmala sloot ze haar loopbaan af, maar een definitief afscheid is het niet, want zij heeft aangegeven in de redactiecommissie van de Veenkoloniale Almanak te willen blijven. Hendrik Hachmer is de opvolger van Petra Maters geworden. De oud-conservator is voor velen een zeer bekend gezicht en al meer dan 25 jaar bij het museum actief.

Per 1 november 2014 is Elise van Ditmars aangesteld als conservator. Prioriteit is het verder verbeteren van de depots en het opstellen van rapporten om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van het Nationale Museumregister. Daarnaast zal ze zich inzetten voor de jubileumexposities in 2015.

Qua personele bezetting zit het Veenkoloniaal Museum aan een absoluut minimum. De 3½ fte's hebben hun handen vol aan het draaiende houden van het museum en ze doen dit nog steeds vol enthousiasme, maar de organisatie is daardoor erg kwetsbaar geworden. Bij uitval door wat voor oorzaak dan ook zullen we onze ambities moeten bijstellen. Gelukkig weten we ons nog steeds gesteund door een sterk team aan vrijwilligers.

2014 is ook het jaar waarin we de Veenkoloniaal Museum Prijs hebben toegekend aan het Streek-historisch Centrum te Stadskanaal. Een museum dat gelijk aan het onze met een kleine vaste bezetting en met hulp van vrijwilligers, net als bij het Veenkoloniaal Museum, heel veel 'uut stro' gezet heeft. Om elkaar te versterken zal de samenwerking de komende jaren met het Stadskanaalster museum worden geïntensiveerd.

De VVV heeft dit verslagjaar wederom goed werk verricht in de promotionele sfeer. De formule: de VVV onderbrengen in het museum, werkt. Er kan nu zichtbaar meer aan promotie van Veendam worden gedaan. De VVV heeft gedurende het verslagjaar ook een coördinerende rol bij de gezamenlijke organisatie van de Open Monumentendag en de Oostzeedagen op zich genomen. Een succesformule vormt de samenwerking met de Landschapsgidsen. Afgelopen jaar liepen en fietsten ze met diverse toeristengroepen door de regio, waarbij het museum als startpunt diende.

Ten slotte wil ik nog mijn dank uitspreken aan mijn collega's Erik van der Wal, die de vormgeving van dit jaarverslag voor zijn rekening heeft genomen, en Marleen Strickers, die al jaren de bezoekerscijfers tot in detail uitwerkt.

Namens het stichtingsbestuur
Hendrik Andries Hachmer
Directeur

Bestuur

Het Bestuur kwam dit verslagjaar vier keer in vergadering bijeen, waarvan één was ingelast. De vergadering werd in december gezamenlijk gehouden met de Raad van Advies.

Het Bestuur bestond op 31 december 2014 uit de volgende leden:

- H. Prins, voorzitter
- J. Kraan, penningmeester
- M. Inklaar, secretaris
- M. Van Delden
- B. Buining

Raad van Advies

De Raad van Advies kwam dit verslagjaar vier keer in vergadering bijeen.

De Raad van Advies bestond op 31 december 2014 uit:

- H.J.H. Wolrich (voorzitter)
- P. Bentum
- W.W. Dussel
- H.R. Oosterveld
- R.H. Smit
- J.N. Wilkens
- R. de Graaff
- H. Jasken

Forum Honorum

Tot het Forum Honorum behoorden op 31 december 2014 de volgende personen:

- D. Mulder
- S.S. Nieborg
- H. van der Veen

PERSONEEL

Medewerkers in dienst:

Veenkoloniaal Museum

Drs. P. Maters, directeur (36 uur) tot en met 30-06-2014, per 01-07-2014 H.A. Hachmer
H.A. Hachmer, conservator (40 uur) tot en met 30-06-2014, per 01-11-2014 E. van Ditmars
E. van der Wal, administratief medewerker/systeembeheerder/grafisch vormgever (36 uur).
M. Strikkers, medewerkster publieksbegeleiding (16 uur)
J. Kuiper, registrar, (32 uur) (loonsubsidieregeling)

VVV Veenkoloniën

N. Mulder, coördinator VVV (20 uur) (loonsubsidieregeling)

Nevenfuncties medewerkers

H.A. Hachmer

Bestuurslid Historische Sectie Museumvereniging (onbezoldigd)

Bestuurslid Nederlands Baltische Vereniging (onbezoldigd)

Lid Comité van Aanbeveling Siep&Co. Oude Pekela (onbezoldigd)

Even voorstellen, Elise van Ditmars, onze nieuwe conservator

Vanaf 1 november 2014 mag ik mezelf de nieuwe conservator van het Veenkoloniaal Museum in Veendam noemen, en dat doe ik met veel plezier!

'Het Veenkoloniaal Museum, wat voor een museum is dat precies?,' is een vraag die mij de afgelopen weken veel is gesteld. 'Een museum in een prachtig gebouw met een veelzijdige collectie, een museum dat het verhaal van de Groninger Veenkoloniën vertelt en een museum met interessante wisseltentoonstellingen. Een schande als je er niet regelmatig komt, kom maar snel langs,' antwoord ik dan. Aan de Rijksuniversiteit Groningen heb ik Kunstgeschiedenis en Romaanse Talen & Culturen gestudeerd. Ik heb de Master Museumconservator gedaan, die gericht is op de museumpraktijk, met als specialisatie de Nederlandse negentiende en twintigste eeuw.

Voorheen heb ik in het Groninger Museum gewerkt, waar ik onder meer onderzoek deed naar de Collectie Veendorp, een van hun deelcollecties. Hierover heb ik een collectiecatalogus geschreven en als gastconservator een tentoonstelling samengesteld.

In het Veenkoloniaal Museum ben ik ontvangen door een enthousiast team van vaste medewerkers en vrijwilligers. Ik kijk er naar uit om met elkaar het museum op de kaart te blijven zetten, zorg te dragen voor de collectie en mooie tentoonstellingen te organiseren.

Stagiaires

De van de Rijksuniversiteit Groningen afkomstige student Tim Dicke werkte twee maanden lang aan het uitwerken van onze website www.zeemansgraven.nl. Op deze website willen we documenten, voorwerpen en foto's koppelen aan graven die nog in de Groninger Veenkoloniën te vinden zijn. Eerste doel is het uitwerken van graven van zeelieden waarvan de grafstenen nog aanwezig zijn. Deze grafstenen worden gefotografeerd en vervolgens worden in het museum aanwezige voorwerpen hieraan gekoppeld. Als een echte schatgraver ging Tim Dicke te werk. En dit heeft heel veel aanvullende informatie opgeleverd, die het komende jaar aan de website zal worden gekoppeld.

Vrijwilligers

Het Veenkoloniaal Museum kent een bestand van 112 vrijwilligers, die allerlei hand- en spandiensten verrichten. Een deel van de vrijwilligers is georganiseerd in werkgroepen. Twee keer per jaar organiseren we bijeenkomsten voor deze groepen. Daarnaast zijn er vrijwilligers actief die min of

meer zelfstandig aan de hand van een klussenlijst werken en vrijwilligers die op afroep-basis (school)groepen begeleiden. Tweewekelijks organiseren we werkoverleg waar vrijwilligers bij kunnen aanschuiven. Van belang is dat de staf korte lijntjes onderhoudt met de vrijwilligers en 'socialising' speelt daarbij een grote rol. Voor onze vrijwilligers organiseren we tevens elk jaar een uitstapje en tegen Kerst is er het traditionele kerstpakket, dat zeer op prijs wordt gesteld.

Lokaal Compliment, 1e prijs

Tot grote verrassing van ieder won het Veenkoloniaal Museum op zaterdag 22 november 2014 het door de Rabobank Stad & Midden Groningen in het leven geroepen 'Lokaal Compliment' voor de inzet van onze vrijwilligers. Uitgerekend op deze dag waren er bij de prijsuitreiking maar twee vrijwilligers aanwezig. In het museum had namelijk een deel van de vrijwilligers de handen vol aan groepen internationale studenten. Die werden op die middag door onze rond-

leiders en baliemedewerkers door het museum begeleid. De directeur was op dat moment met de Letse musici in het kader van de Oostzeedagen in de regio onderweg. Maar Roelie van Dijk, één van de vrijwilligers van het eerste uur, was meer dan blij en nam emotioneel de prijs in ontvangst, en ze wist niet hoe snel ze dit aan haar collega's moest vertellen. De prijs groot € 1.250 zal worden gebruikt voor het opknappen van onze garderobe en de aanschaf van lockers waar bezoekers hun tassen in kwijt kunnen.

BHV en veiligheid

Veiligheid en Arbozorg staan al jaren als vast onderwerp op de agenda van het werkoverleg. Verder is er verregaande samenwerking met het team van Cultuurcentrum van Beresteyn, dat een eigen BHV-ploeg heeft. Samen met de brandweer van Veendam is er op 4 september een ontruimingsoefening geweest in het museumgedeelte van ons gebouw. Theorie en praktijk blijken dan soms te botsen. De geadviseerde communicatie tussen BHV'ers is via portofoon in het museumgebouw bijna niet mogelijk. Het blijkt dat de slow whoop zoveel lawaai maakt dat dit de communicatie via portofoons bemoeilijkt. Er zal samen met de brandweer gekeken worden of er een tussenoplossing te vinden is. Verder kwam het BHV-team een paar keer bij kleine incidenten te hulp.

Calamiteitenplan Veenkoloniaal Museum Veendam

Het Veenkoloniaal Museum kent slechts een kleine vaste (betaalde) staf en een uit meer dan honderd personen tellende vrijwilligersgroep. Deze groep werkt in sterk wisselende samenstelling in het museum. Toch is het noodzakelijk dat iedereen goed op de hoogte is van de te nemen maatregelen tijdens calamiteiten en wie dan de verantwoordelijken zijn. Goede voorlichting is noodzakelijk. Iedere medewerker (lees: betaalde krachten/vrijwilligers) actief binnen het gebouw, wordt door de coördinator BHV op de hoogte gebracht van hoe te handelen bij calamiteiten. Bovendien ontvangt men een exemplaar van het calamiteitenplan. Daarbij moeten we niet alleen denken aan BHV-taken, maar ook aan het voorkomen van waterschade bij lekkages of schade aan de collectie door externe oorzaken.

Gekoppeld aan het calamiteitenplan is de bedrijfshulpverlening. Ook volgen medewerkers cursussen bij de in de stad Groningen gevestigde overkoepelende organisatie Erfgoedpartners.

Bij bedrijfshulpverlening moeten de volgende acties ondernomen kunnen worden:

- het begin van een brand blussen;
- weten hoe brandweer, medische hulp en ambulance gewaarschuwd worden;
- alarm slaan via telefoon en omroepinstallatie;
- het evacueren van bezoekers en medewerkers;
- het veiligstellen van de collectie bij geconstateerde lekkages of andere gevaren.

Het team BHV'ers bestaat op 31 december 2014 uit:

Hendrik Hachmer, Erik van der Wal en Marleen Strikkers.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Erfgoedpartners

Memento Mori Project

Het Veenkoloniaal Museum Veendam, het Schlossmuseum Jever, het Landesmuseum Emden, de Fraeylemaborg te Slochteren en het Openluchtmuseum Het Hoogeland te Warffum werken samen met de Oostfriesische Landschaft en Erfgoedpartners aan een experiment om een digitaal Memento Mori Museum te ontwikkelen. Dit gebeurt met ongeveer 80 objecten rond het thema sterven en begraven. Doel van het experiment is om te onderzoeken of het mogelijk is om samen een digitaal museum te ontwikkelen waarbij objecten en contextinformatie op een aantrekkelijke wijze worden getoond. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ondersteunt dit project en zorgt ervoor dat de Nederlandse termen op het gebied van sterven en begraven worden toegevoegd aan de erfgoedthesaurus. In juni 2014 zaten deskundigen van de musea en kenners van het Platduits en het Gronings met elkaar om tafel om de gebruikte termen te vertalen in het Duits, Platduits en Gronings.

Zetmeel en Familietrouw

In samenwerking met de Erfgoedpartners worden op educatief gebied twee leerlijnen verder uitgewerkt, te weten een project rond ons museumschip de Familietrouw en één met betrekking tot de ontwikkeling van de zetmeelaardappel en de zetmeelindustrie. In oktober kwam als try-out OBS De Noorderbreedte uit Veendam met de groepen zeven en acht aan boord.

Gemeente Veendam

Monumentencommissie

De directeur van het Veenkoloniaal Museum maakt al sinds jaar en dag deel uit van de Monumentencommissie. Oud-directeur Petra Maters maakte het jaar 2014 nog geheel vol.

Per 01-01-2015 zal Hendrik Hachmer haar opvolgen.

Open Monumentendag

Laatstgenoemde is ook al meer dan twintig jaar lang actief betrokken bij de voorbereidingen voor de landelijke Open Monumentendag. Omdat de laatste jaren de animo voor deze dag terugliep, heeft men in 2014 er voor het eerst voor gekozen om één locatie in het bijzonder te promoten. Huize Bareveld, gelegen op een knooppunt van (water)wegen, stond letterlijk in het middelpunt van de belangstelling. Voor het eerst in de geschiedenis werkten daarbij vier gemeenten samen, namelijk de gemeenten Veendam, Hunze en Aa's, Pekela en Stadskanaal. Bus, trein, tram en schepen verbonden de activiteiten in genoemde gemeenten. De formule bleek een succes en over aanloop had men in Bareveld zeker niet te klagen.

Cultuurcentrum van Beresteyn Veendam

Het bestuur van het museum heeft negatief geadviseerd op het rapport van Bas van Kampen. Het voorstel om tot één gezamenlijke manager te komen zal zeker niet kostenbesparend en

efficiënter werken. Ook kan men de 3½ fte's van het museum niet zomaar binnen andere organisaties schuiven, omdat functies en taken totaal verschillen.

Het krappe personeelsbestand is meer dan nodig om aan de landelijke verplichtingen van de Museumvereniging te kunnen voldoen en om de status als Geregistreerd Museum te kunnen behouden. Ook werd te weinig rekening gehouden met het feit dat het museum een vrijwilligersorganisatie pur sang is, waarbij korte lijntjes en directe aansturing gewenst zijn. Desalniettemin is het museum waar mogelijk niet tegen samenwerking. Sterker nog, op veel terreinen zoals educatie en BHV wordt al samengewerkt. Ook werd meegedaan aan tijdelijke projecten, zoals tijdens de Oostzeedagen werd samengewerkt met het Filmhuis, de bibliotheek en de Muziek-, Dans- en Theaterschool Veendam. Meer hierover valt te lezen op pag. 33-35. Verder is de doorlopende leerlijn en de Tijlijn die buiten voor het museum ligt een verbindende factor en wordt er gewerkt aan gezamenlijke ouderenactiviteiten. Ook het symposium over de Erfenis van Napoleon, waarbij topgasten uit Europa als spreker aanwezig waren, kan als voorbeeld dienen. Daarnaast valt nog veel te winnen op het gebied van energiebesparing. Het gebouw is uitermate geschikt voor zonnepanelen.

Koninklijke Bibliotheek Den Haag

Metamorfose Project

In samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag werd de collectie Veendammer Couranten, Nieuwe Veendammer Couranten en de Noord-Ooster gedigitaliseerd. In totaal beslaat dit een verzameling dagbladen van de periode 1823 tot en met 1950. De kranten tot 1940 worden bij de KB online gezet en zijn daarmee ook digitaal toegankelijk. De komende jaren zal ook de periode 1940 tot 1950 digitaal ter beschikking komen. Verder is met de KB afgesproken dat boeken uit onze bibliotheek die niet in onze kerncollectie passen, aan de KB zullen worden overgedragen voor zover die boeken niet in hun collectie aanwezig zijn.

Museumvereniging

Directeur Hendrik Hachmer maakt sinds 2011 deel uit van het bestuur van de Historische Sectie van de Nederlandse Museumvereniging, nu kortweg Museumvereniging. In totaal werden drie vergaderingen op diverse locaties bijgewoond. Vanwege bezuinigingen zal de Historische Sectie de komende jaren opgaan in het geheel van de vereniging. In 2014 werden oriënterende gesprekken gevoerd hoe men een en ander kan inkaderen binnen de vereniging. De nu bestaande secties zullen worden samengevoegd.

Kapiteinshuis Nieuwe Pekela

Sinds 1992 wordt intensief samengewerkt met het Kapiteinshuis Pekela. De collectie wordt door ons beschreven, gefotografeerd en geregistreerd. Daarnaast ondersteunen we het museum bij het opnieuw inrichten van het depot. Het afgelopen jaar is een begin gemaakt met de reorganisatie

van het zolderdepot en met de in het Kapiteinshuis aanwezige archieven en foto's.

De foto's worden tevens gescand en opgenomen in de Beeldbank Groningen.

Groninger Archieven Beeldbank Groningen

Het afgelopen jaar werden meer dan 2000 foto's gescand en toegevoegd aan de Beeldbank Groningen. Daarnaast zijn afspraken gemaakt om het tijdschriftenbestand dat nu nog bij het museum berust, onder te brengen bij de Groninger Archieven, voor zover daar althans niet aanwezig, evenals boeken die geen betrekking hebben op de Groninger Veenkoloniën.

De Verhalen van Groningen

Rondritten door verhalen van Groningen

Helaas zat de organisatie van de Verhalen van Groningen in een reorganisatietraject, waardoor we onze verhalen, waarvan we veel in 'voorraad' hebben, niet op de website kwijt konden. In de zomer lukte het gelukkig wel om samen met 'de Verhalen' te participeren in het project 'Rondritten door verhalen van Groningen'. Het project maakte een voorzichtige start met relatief weinig deelnemers, maar de laatste ritten waren goed bezet. Voor ons een reden om ook volgend jaar te participeren in dit project. Zie ook pagina 17.

CultuurClick

De samenwerking met CultuurClick werpt nog niet zijn vruchten af. Regelmatig bezochten we de Cultuureducatiemarkten, maar de animo onder docenten om na zo'n markt ook daadwerkelijk naar het museum te komen is gering. Onze ervaring leert dat persoonlijke contacten met de docenten van scholen beter werkt dan nog een extra schijf die als

intermediair tussen de contacten staat. Jammer genoeg mogen de medewerkers van CultuurClick zelf geen educatief materiaal ontwerpen en blijft het voorbereidende werk bij de participerende culturele instellingen liggen. Instellingen die juist vaak een gebrek aan mankracht hebben; of zoals in het geval van het Veenkoloniaal Museum geen betaalde educatief medewerker meer heeft en volledig afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers.

Rijksuniversiteit Groningen

Al jaren is er samenwerking aangaande toekenning van de Keuningprijs en de Veenkoloniaal Museumprijs. Dit jaar was een student van de universiteit actief om meer basisinformatie voor onze website www.zeemansgraven.nl op een rij te krijgen. Het gevonden materiaal zal in 2015 in de website worden verwerkt.

Vereniging van papiergeschiedenis Hoofddorp/Siep&Co Oude Pekela

Het Veenkoloniaal Museum onderhoudt al jaren intensieve contacten met de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en

kartonfabrieken te Hoofddorp en bezoekt de jaarlijkse bijeenkomsten, waarbij toch elke keer weer nieuwe ideeën worden opgedaan m.b.t. de papier- en kartongeschiedenis in de Veenkoloniën. Bij de Vereniging zijn ook enkele oud-medewerkers van de ooit roemruchte Veendammer Strostoffabriek De Phoenix betrokken en via hen ontvingen we al bijzonder fotomateriaal van o.a. het laboratorium.

Nieuw is het contact met de Stichting Siep&Co in Oude Pekela, die de stoommachine in de oude fabriek van Free & Co. wil opknappen en in de ruimtes rond de machine een informatiecentrum wil oprichten. Een initiatief dat we van harte toejuichen. De directeur van het museum heeft zitting in het Comité van aanbeveling. Er zijn al diverse adviezen verstrekt, maar daarnaast zijn er ook voorwerpen aangeboden om te gebruiken in de informatieruimte!

250/400 Mussalkanaal

In het verslagjaar werd drie keer vergaderd met de Stichting Mussalkanaal. Eén keer in Drenthe en twee keer in het Veenkoloniaal Museum. De werkgroep Familietrouw zal bij dit maritiem evenement, dat eind juli 2015 in Mussalkanaal zal plaatsvinden, hand- en spandiensten verrichten. Bovendien zal de werkgroep Familietrouw alle scholen langs het Stadskanaal bezoeken, zodat alle kinderen langs het kanaal kennis kunnen maken met hoe schipperskinderen aan boord van een turfschip moesten leven. De Familietrouw is in 1894 in Stadskanaal te water gelaten en het oudste, nog originele binnenschip van de provincie.

Contacten met buitenlandse musea

Emslandmoormuseum Groß Hesepe

Samen met het Emslandmoormuseum werd gewerkt aan de tentoonstelling 'Geïnspireerd door het veen'. Dankzij de inzet van onze Duitse collega's wisten we ook diverse Duitse werken te ontvangen. Helaas werden onze Duitse collega's in 2014 van de ene op de andere dag geconfronteerd met zeer forse bezuinigingen voor het jaar 2015, waardoor onze collega's vooreerst af moesten zien van het overnemen van onze expositie in april 2015. In 2016 zal worden bekeken of de tentoonstelling ook, zoals eerder gepland, in Groß Hesepe kan worden opgezet.

Sielhafenmuseum Carolinensiel

Alhoewel we de laatste jaren geen exposities hebben uitgewisseld, blijven we twee keer per jaar informeel contact onderhouden; dit met het oog op eventuele toekomstige exposities.

Het Sielhafenmuseum is een maritiem museum en omdat onze doelstellingen breder zijn, passen niet alle exposities binnen ons samenwerkingsverband.

Heimatmuseum Leer

Sinds de komst van directeur Burghard Sonneberg zijn de contacten geïntensifieerd. Als EDR-project werd 'De Erfenis van Napoleon' in de markt gezet. Verder zijn er oriënterende gesprekken om samen met Leer een Middeleeuwen-project te gaan uitwerken, waarbij de steenhuizen, zoals er o.a. in Oude Pekela één was te vinden, centraal staan. Afgesproken is om de contacten de volgende jaren verder uit te bouwen. Het museum werkte tevens mee aan de tentoonstellingen in Letland.

Mencendorfa nams museum Riga

Sinds 2006 onderhoudt het Veenkoloniaal Museum hechte banden met het Mencendorfa nams museum te Riga. De basis van de samenwerking werd gelegd dankzij een maritieme tentoonstelling waarbij het Veenkoloniaal Museum objecten uit depot in de Letse hoofdstad tentoonstelde. Dit had te maken met de nauwe banden die de Groninger Veenkoloniëën dankzij de zeevaart in de 19de eeuw met Baltische landen onderhield.

Sinds 2006 worden er om en om exposities georganiseerd. In 2013 exposeerde Letland in Veendam en in 2014 Veendam in Riga en Jurmala. We vielen met de neus in de boter, want in 2014 was Riga ook nog eens culturele hoofdstad van Europa.

Riga skolenu pils

De samenwerking met de Riga skolenu pils bestaat eveneens sinds 2006 en heeft al geleid tot uitwisselingen van leerlingen van de Winkler Prins Scholengemeenschap in Veendam met deze school in Riga. Tijdens de Letlanddagen in 2013 werden er door basisscholen in Veendam, Wildervank en Pekela Letse handschoenen geknutseld. Op 16 februari 2014 werden door John de Jonge, voorzitter van de Nederlands Baltische Vereniging, en Jacob Emmelkamp, honorair consul van Letland, de prijswinnaars uitgekozen.

Alle door deze basisschoolleerlingen vervaardigde handschoenen zullen in 2015 in Riga worden geëxposeerd.

De komende jaren zal er hard gewerkt moeten worden om het museum ook financieel een stevig fundament te verschaffen. Het museum mag gelukkig rekenen op de financiële steun van de vrienden, de gemeente Pekela, de gemeente Veendam en de provincie Groningen, maar dit is niet voldoende. Om de toekomst te garanderen zullen er ook meer sponsors moeten worden gezocht. Daarnaast zal er meer geld gegenereerd moeten worden uit de entrees. Het bestuur is daarom in juni 2014 akkoord gegaan met een entreeverhoging voor volwassenen van € 5,00 naar € 7,50, ingaande op 01-01-2015. Ook de andere prijzen worden aangepast.

Een speerpunt voor de toekomst is het werven van nieuwe vrienden. Vanwege de vergrijzing van het vriendenbestand loopt het aantal vrienden terug, maar de gemiddelde bijdragen gaan nog wel omhoog. Verjonging van de vriendenclub is echter noodzakelijk.

Natuurlijk vallen er ook meer inkomsten te generen als er meer bezoek naar het museum komt, maar publiek is grillig. Het museum zal, om de bezoekerscijfers op peil te houden, de komende jaren meer dan ooit aan de weg moeten timmeren. Gelijk aan Anthony Winkler Prins zijn we een bekende onbekende. We produceren kwalitatief goede tentoonstellingen, zitten in een monumentaal gebouw, alle bezoekers zijn vol lof, maar daar staat tegenover dat velen ons museum nog niet kennen of associëren met plaggenhutten en armoede. Met persberichten alléén komen we er niet. Een ruim pr-budget is noodzakelijk en eigenlijk het verhaal van de kip en het ei.

Financiële tegenvallers

In 2013 verloor het museum € 9.000 aan subsidies van gemeenten en de provincie. In het verslagjaar 2014 kon dit gat in de begroting helaas nog niet worden weggewerkt.

Gedurende het verslagjaar had het museum te maken met enkele financiële tegenvallers. Zo werd het oude Windows XP niet meer ondersteund en moesten we alle computers ombouwen naar Windows 8.1. Daarnaast was zeer veel apparatuur aan vervanging toe en begaf apparatuur het die we bij de ombouw van de kartonzaal zouden hergebruiken. Op zich niet verwonderlijk, want de laatste grote ombouw waarbij ook apparatuur werd aangeschaft is al weer meer dan 10 jaar geleden.

Kartonzaal

De geopteerde volledige dekking van de kosten van de ombouw van de kartonzaal kon niet worden gerealiseerd. Na aftrek van de bestemmingsreserve bleef er toch nog een tekort over van € 4.900, veroorzaakt door extra werkzaamheden. Bij de ontmanteling van de oude opstelling bleek o.a. dat er veel herstelwerk aan muren en vloeren nodig was. Ook bleek na de afbouw, dat apparatuur die hergebruikt zou worden aan revisie toe was.

De erfenis van Napoleon

Tijdens het ontmantelen van de expositie 'De erfenis van Napoleon' constateerden we dat het muurwerk van de zalen dusdanig beschadigd was door de opbouw van decors, dat extra schilder- en stucwerk noodzakelijk was om alles weer in de oude staat te kunnen herstellen. Gezien de tijdsdruk om de zaal weer expositieklaar te maken, moest een schilder worden ingehuurd. Extra kosten € 3.274,-. De lichtinstallatie kon door vrijwilligers worden hersteld.

Specialistisch transport

De expositie met sculpturen en beelden van Wiea Duintjer en de tentoonstelling 'Geïnspireerd door het veen' bracht vanwege specialistisch vervoer eveneens zo'n € 4.000 aan extra kosten met zich mee.

Meevallers

Meevallers waren er gelukkig ook. Door verjonging van het team liepen de salariskosten terug. Verder bleek dat onze vriendenclub bij het 75-jarig bestaan zeer ruimgevig was.

Hierdoor was het mogelijk om schilderijen te restaureren en een reserve op te bouwen voor het vervangen van ons verlichtingssysteem en de werfbeurt voor ons museumschip de Familietrouw.

Schenken en sponsoring

De Stichting Veenkoloniaal Museum is een 'goeddoelinstelling' met een ANBI-status. Dat betekent dat het museum geen erf- of schenkbelasting hoeft te betalen bij het aanvaarden van een legaat, schenking of erfenis. Met enige regelmaat kan het Veenkoloniaal Museum zich dan ook verheugen in het verkrijgen van een erfenis, legaat of schenking. Nog steeds zijn bij de notaris vastgelegde periodieke schenkingen aftrekbaar van de belastingen en is het voor bedrijven mogelijk om minder vennootschapsbelasting te betalen als men een schenking doet aan verenigingen en stichtingen met een ANBI-status. AVEBE ondersteunt sinds drie jaar wederom het museum. Verder kan het museum rekenen op bijdragen van de Stichting Vrienden van het Veenkoloniaal Museum.

Exploitatieoverzicht 2014

Baten		Lasten	
Entrees	28.165	Personeel	218.544
Subsidies	239.446	Afschrijving	12.048
begunstigers	26.000	Huisvesting	78.066
sponsoring	3.500	PR	10.151
giften en donaties	93.319	Kantoor	11.100
Museumwinkel	2.068	Fin. Administratie	8.117
Dienstverlening	2.588	Alg. Kosten	8.381
Catering	-1.416	Activiteiten	-1.735
VVV activiteiten bruto marge	-3.053	Publicaties	7.359
		Tentoonstellingen	81.944
		Collectie	-1.020
Totaal baten	€ 390.850	Totaal lasten	€ 432.955
		Subtotaal	-42.105
		Fin.baten en lasten	-712
		Bijzondere b & lasten	1958
		Mutatie best.reserve	-30.704
		Exploitatieresultaat	- € 10.155

Bestemmingsreserve 2014

Familietrouw	4.922
VVV activiteiten	6.298
Externe activiteiten	4.504
J. Kokfonds	4.63
Werkgroep Prehistorie	3.782
Onderhoud collectie	3.825
Ledverlichting	12.888
Tentoonstellingen	1.000
Educatie	7.677
Stand per 31 dec.	€ 49.589

Bezoekcijfers 2014

Het Veenkoloniaal Museum trok het afgelopen jaar in totaal 20.783 bezoekers, binnen- en buitenactiviteiten bij elkaar opgeteld.

Het aantal individuele bezoekers aan het museum is gestegen: 10.273 in 2014 tegen 9.078 in 2013. Het deel activiteiten trok minder bezoekers dan het jaar ervoor: 1.954 tegen 2.284 in 2013.

Er waren dit jaar meer groepen, maar omdat de groepsgrootte kleiner is geworden valt het aantal bezoekers in groepsverband lager uit (3.124) dan in 2013 (3.703).

Het onderdeel buitenmuseaal bezoek (activiteiten buiten het museum, maar wel door het museum georganiseerd) is gestegen: 5.432 tegen 5.133 in 2013.

Het merendeel van deze cijfers is van de bezoekers aan de Familietrouw, toehoorders bij lezingen en de Oostzeedagen.

Dit jaar waren er ook weer exposities in Jurmala (4.438) en in Riga (5.043), maar deze zijn helemaal buiten de telling gehouden.

De bezoekerstabel over 5 jaar laat zien hoe de diverse onderdelen stijgen en dalen.

jaar	totaal	individueel	groep	activiteiten	buitenmuseaal
2010	27.003	8.924	4.179	1.770	12.130
2011	22.576	13.631	5.249	1.548	2.148
2012	44.307	9.846	3.589	1.778	29.094
2013	20.198	9.078	3.703	2.284	5.133
2014	20.783	10.273	3.124	1.954	5.432

Taart totaal aantal bezoekers (percentages) (grafiek 1)

De verdeling per categorie is weer gewijzigd in vergelijking met 2013:

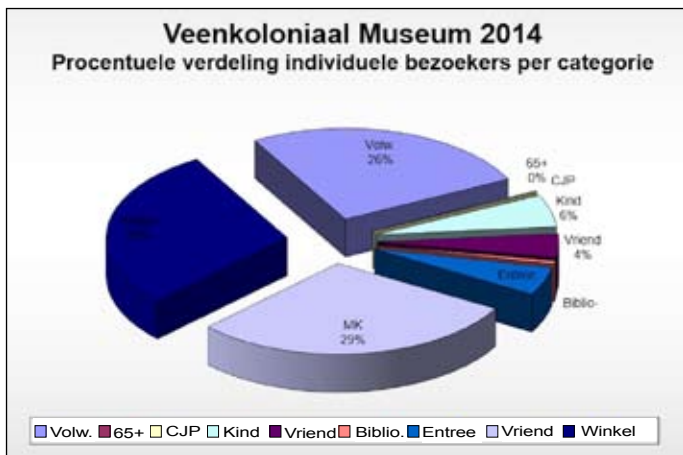
Individuele bezoekers 50 % (was 45 %); groep 15 % (was 18 %); activiteiten 9 % (was 11 %) en buitenmuseaal 26 % (was 26 %).

grafiek 1

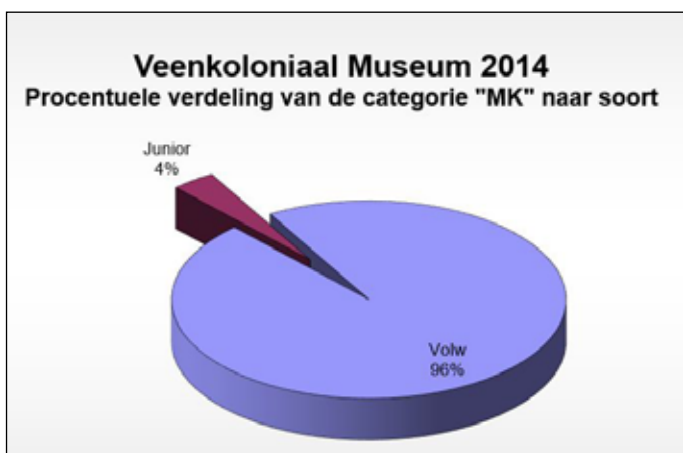
Taart individuele bezoekers per categorie (percentages) (grafiek 2)

Bij de individuele bezoekers valt het volgende op: 2.677 volwassenen (26 %), gestegen ten opzichte van 2013 (2.181). Kinderen (6 %) gestegen: kind gratis 74 (was 70) en kind 4-16 511 (was 503). De categorie vrienden is nagenoeg gelijk gebleven (4 %): 432 (in 2013 nog 496). Een deel vriend is nu meegeteld bij activiteiten (45) en bij groepen (23). Bibliotheekbezoekers (0,5 %) (50 in 2013) nu: 57. Winkelbezoek (29 %) is gedaald: 2.976 (was 3.114).

BEZOEKCIJFERS

grafiek 2

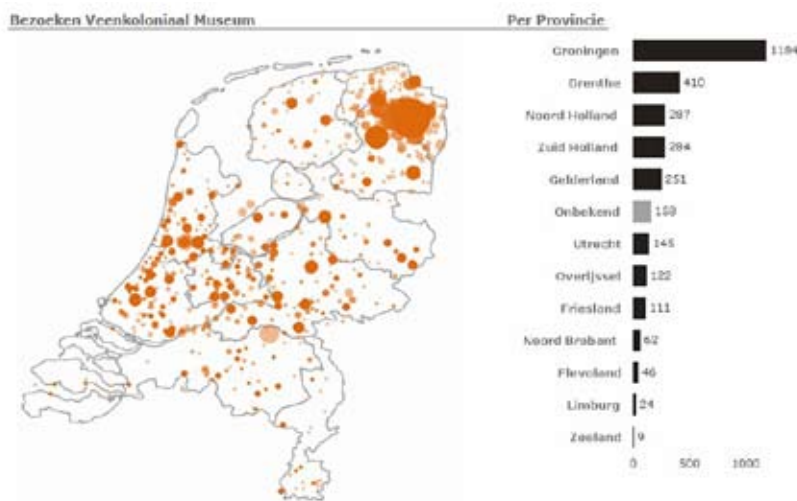
grafiek 3

Taart categorie MK naar soort (percentages) (grafiek 3)

Vergelijken we het MK bezoek met het jaar 2013 dan zien we dat deze categorie sterk gestegen is: in 2014 bezochten 3.019 Museumkaarthouders individueel het museum (2.910 MK volwassenen en 109 MK junior); in 2013 waren dit er nog 2.320 (2.214 MK volwassenen en 106 MK junior).

Met ingang van 2010 is het in ons museum mogelijk om ook in groepsverband de museumkaart te gebruiken. Deze aantallen (271 MK volwassenen en 7 MK junior) zijn bij de groepen meegeteld.

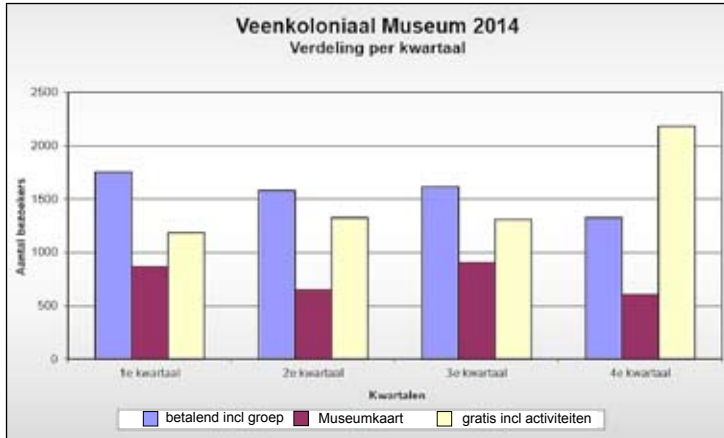
In de bijlage (=MK gegevens museumvereniging), vinden we een overzicht van de herkomst en het gedrag van de bezoekers met museumkaart.

Herkomst van Museumkaart houders die ons museum bezochten (grafiek 4)

grafiek 4

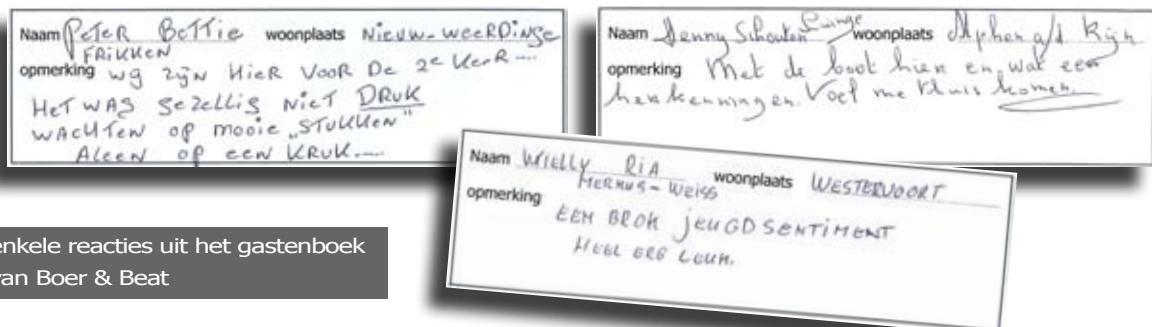
Inkomsten-kolommengrafiek: betalend, MK-korting, gratis (per kwartaal) (grafiek 5)

15.351 bezoekers in 2014: verdeeld over 6.327 betalend (was 6.405 in 2013); 3.019 betaling via MK (was 2.320 in 2013); 6.005 gratis toegang (was 6.340 in 2013). Buitenmuseaal (niet opgenomen in een kolom) 5.432 (was 5.133 in 2013).

grafiek 5

De hoogste aantallen individuele bezoekers werden ook dit jaar weer gehaald in de vakantieperiodes in het voorjaar, zomer, najaar en met de kerst. Dit jaar topaantallen in week 9 (347) (voorjaarsvakantie), week 16 (304) (Paasweekend), week 32 en 33 (300 en 419) (zomervakantie). Ook in 2014 is het museum het hele jaar door op de maandagmiddag open geweest.

De activiteiten trekken het hele jaar door de nodige bezoekers, maar hoge aantallen werden weer gehaald in oktober: de jaarlijkse RABO-dag: 308 bezoekers in het museum (272 in 2013). Ook scoort de tweede week van april goed: Museumweekend (160 bezoekers). Het Museumweekend trok jammer genoeg minder bezoekers dan vorig jaar (271); ook dit jaar niet gratis maar voor € 1,00 entree. Open Monumentendag in september trok dit jaar weer wat meer bezoekers 161 (was 150). Onze jubileummiddag in december was de topper: 312 bezoekers. Ook Kerst aan de kade trok 163 bezoekers. Tot slot kwamen er ook veel genodigden af op de diverse openingen: Boer & Beat 118, Wia Duintjer 152. (zie ook het overzicht publieksactiviteiten vanaf pagina 27).

enkele reacties uit het gastenboek van Boer & Beat

Wat de buitenmuseale activiteiten betreft:

De Familietrouw zorgde dit jaar voor 1.284 bezoekers, waaronder 460 in Meppel, 461 in Appelscha, 163 in Groningen, 89 in Barendel (Open Monumentendag) en 1 school (45 leerlingen). Het aantal toehoorders bij de diverse lezingen kwam dit jaar op 699.

De Oostzedagen in Veendam (met een gevarieerd aanbod aan lezingen, film, muziek en Kerstmarkt) zorgden voor ruim 3400 bezoekers.

Bij het groepsbezoek valt op dat er iets meer groepen waren dan in 2013 maar dat in 2014 de gemiddelde groepsgrootte kleiner geworden is.

In 2014 bezochten 138 groepen het museum (was 132 in 2013).

Binnen deze 138 groepen is het aandeel School/cursus het grootst: 46 groepen (was 43).

Exposities die door scholen bezocht werden waren de reizende Anne Frank expositie, hiervoor kwam in 2014 nog 1 groep.

In 2013 kwam slechts 1 groep voor de tentoonstelling van Napoleon, maar in 2014 kwamen er

BEZOEKCIJFERS

uiteindelijk nog 10 groepen. Bij deze expositie was een speciale lesbrief/speurtocht gemaakt. Verder kwamen 5 groepen van de Winkler Prins in het kader van CKV voor de expositie van Rolf Meyer-Wiegand.

Daarna volgt de categorie Familie/vrienden met 28 groepen (was 22). De categorie Vereniging/stichting volgt dan met 25 groepen (was 31). Categorie Bedrijf/beroep kwam met 23 groepen (was 15). Tot slot de categorie Ouderen met 6 groepen (was 8).

Er is niet veel verandering in de herkomst van de groepen: het grootste deel komt nog steeds uit de provincie Groningen zelf (108), daarna volgt Drenthe (9). Uit Duitsland 6 groepen. Uit Noord-Brabant 2 groepen, Noord-en Zuid-Holland beiden 1 groep. Verder 3 internationale groepen: 1 via de RUG, 1 via Experience Groningen (studenten als ambassadeurs voor de provincie) en 1 via de STAR.

Ook in 2014 waren er gemengde groepen, dat wil zeggen Nederlandse en buitenlandse bezoekers in één groep (o.a. groepen leerlingen van de Winkler Prins en Ubbo Emmius met uitwisselingsstudenten uit diverse Europese landen).

De gemiddelde groeps grootte is 22,6 personen (was 28,1 in 2013).

De categorieën in volgorde van groeps grootte: School/cursus met 29,8 personen per groep; Vereniging/stichting met 27 personen per groep; Ouderen met 26 personen per groep; Familie/vrienden met 15,4 personen per groep en tot slot Bedrijf/beroep met 14,7 per groep.

De geboekte arrangementen zijn als volgt verdeeld:

programma	aantal groepen	percentage	aantal personen	percentage
alleen entree	31 (30)	22,5	519 (586)	16,6
huisarrangement	23 (19)	16,7	584 (889)	18,7
maatwerk	79 (75)	57,2	1.932 (2.117)	61,8
partnerarrangement	5 (8)	3,6	89 (111)	2,9
TOTAAL	138 (132)	100	3.124 (3.703)	100

Binnen de huisarrangementen zijn favoriet: speurtocht 21 (was 17) groepen. Kinderfeestje werden niet meer geboekt.(was 1 groep). Van de overige arrangementen werd Langs de oude AE 1 keer geboekt en Windkracht 8 ook 1 keer. De kiepkerel werd bij 1 groep geboekt.

Binnen de geboekte arrangementen is ook dit jaar 'maatwerk' het meest geboekt: 79 groepen, waarvan 58 met een rondleiding (ook 3x in het Engels en 4x in het Duits).

Verder werd door een aantal groepen de sluisgade gehuurd voor een buffet na afloop van het bezoek. Ook kwamen er 2 filmploegen om in het museum opnames te maken.

Daarna volgt 'alleen entree' met 31 groepen en als laatste 'huisarrangement' met 23 groepen.

10 schoolgroepen (245 leerlingen) kwamen speciaal voor Napoleon; 1 schoolgroep voor Anne Frank (29 leerlingen) en tot slot 5 schoolgroepen voor Meyer-Wiegand (138 leerlingen).

Ook kwamen er 3 vrouwengroepen speciaal voor Anne Frank (37 personen); 6 groepen speciaal voor Napoleon (115 personen) en 2 groepen (SP en Synergion) speciaal voor Boer & Beat (26 personen).

Voor de catering van groepen zijn opnieuw afspraken gemaakt met het Grand Café (in de foyer van het cultuurcentrum). Zo kan de sluisgade + sluiscafé gehuurd worden voor buffetten/koffietafels. Ook zijn er in 2014 nog afspraken met Parkzicht. Met het Cultuurcentrum zijn er verder

afspraken over het gebruik van onze zalen beneden (filmzaal, op te splitsen in 3 aparte zaaldelen) en de Veenlust bioscoop op de 1e verdieping bij grote symposia, workshops en evenementen.

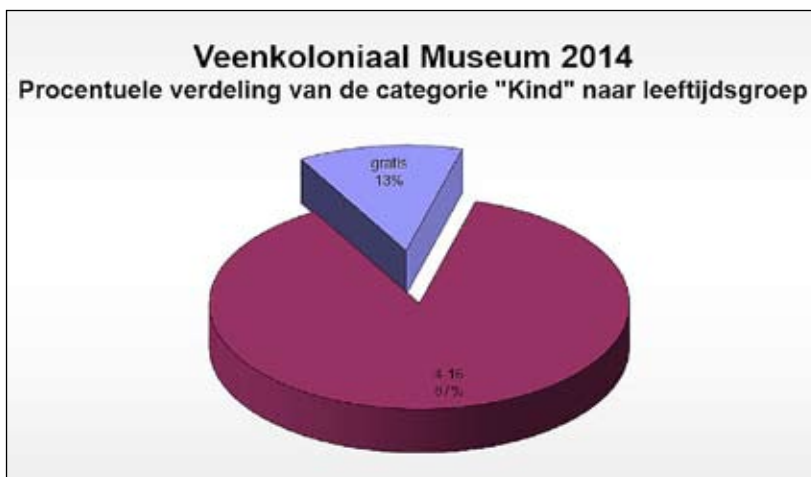
Het partnerarrangement met de STAR, Veenkoloniën Expres genoemd, bestaande uit een rit met de trein en toegang tot het museum, leverde 5 groepen op (was 8), dit jaar alleen in de zomervakantie.

De STAR was verder tussenpersoon voor 1 groep Europese jongeren (treinliefhebbers) die als extra service al vanaf het station een begeleidde wandeling kregen naar het museum. Andere tussenpersonen waren dit jaar Bertus Reizen, Wijdmeren Tours en Koffiehuis 1878. Zechsal heeft dit jaar als proef 2x een arrangement aangeboden met 's ochtends bezoek aan de zoutmijn en 's middags een demonstratie van producten. Dit zal in 2015 verder uitgebreid worden. De museumbibliotheek zal dan hiervoor gebruikt worden. Verhalen van Groningen organiseerde in 2014 tweemaal een historische busrit, waarbij ook ons museum werd bezocht. 1x 19 personen en 1x 27 personen. De kinderfeestjes zijn dit jaar niet geboekt. Het nieuwe aanbod (met een professionele begeleidster) heeft een hoger prijskaartje en is voor veel ouders te duur.

In 2014 waren er alleen kinderactiviteiten in de herfstvakantie, 10 kinderen kwamen een masker maken en 18 kinderen kwamen een tegeltje schilderen.

In totaal kwamen er 511 kinderen in de leeftijdscategorie 4-16 (was 503 in 2013). Ook kwamen er kinderen in groepsverband mee; daarnaast 109 kinderen met MK junior. Op de RABO dag kwamen 45 kinderen mee met hun ouders.

Taart categorie kind naar leeftijdsgroep: 74 (0-4 jaar, gratis) en 511 (4-16 jaar) (grafiek 6)

grafiek 6

Zie voor verdere informatie ook de schoolbijlage op pagina 50.

Verzamelbeleid

Op initiatief en onder leiding van de Veendammer burgemeester De Zee werd op 21 april 1939 de "Vereeniging voor Veenkoloniale Oudheidkunde" opgericht. Vanaf die datum ging de vereniging, later omgedoopt tot "Stichting Het Veenkoloniaal Museum", gericht verzamelen. Het fundament voor het museum werd overigens al eerder gelegd door burgemeester Van Beresteyn (tevens oprichter van de landelijke Genealogische Vereniging). Hij zag al in 1911 in dat de Groninger Veenkoloniën in Nederland een unieke positie innam. Zijn privécollectie groeide dankzij burgemeester De Zee van Veendam uit tot een verzameling die op de zolder van het gemeentehuis was te bezichtigen. In 1939 werd de verzameling ondergebracht in het oude politiebureau. In de jaren zestig verhuisde de collectie naar een oudheidskamer die boven de bibliotheek was te vinden. Sinds 1992 is het Veenkoloniaal Museum officieel gehuisvest in het voormalige schoolgebouw van de Rijks Hogere Burgerschool aan het Museumplein (voorheen Winkler Prinsstraat) in het centrum van Veendam.

Doelstelling

Formeel hanteert elk museum de ICOM museumdefinitie: "Een museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen." Het Veenkoloniaal Museum is een geregistreerd museum en voldoet aan alle normen die aan een museum gesteld worden.

De doelstelling van het museum staat omschreven in de statuten van de stichting: "De stichting heeft ten doel het bevorderen van de kennis van de vroegere en hedendaagse culturele, sociale en economische ontwikkelingen van de Groninger Veenkoloniën." De stichting tracht haar doel te bereiken door 'het bijeenbrengen, onderhouden en tentoonstellen van alles wat in de ruimste zin met betrekking tot de Veenkoloniën historisch van belang wordt geacht, alsmede datgene, waarvan verwacht mag worden dat het eens historische waarde zal bezitten.'

Het Veenkoloniaal Museum werkt vanuit een sterk publieksgerichte instelling. Naast het onder de aandacht brengen van de geschiedenis van de Veenkoloniën in een permanente expositie, worden meermaals per jaar wisselexposities gehouden. Bovendien presenteert het museum een gevarieerd programma van activiteiten die op een speelse wijze de bezoeker dichterbij de geschiedenis brengen. Door de speelse vormgeving en toegankelijke teksten is het museum zeer laagdrempelig gemaakt.

Het Veenkoloniaal Museum heeft al jaren een gericht verzamelbeleid, waarbij objecten m.b.t. de vervening, de landbouwindustrie en de Veenkoloniale zeevaart tot de zogenaamde totems behoren. De 19de eeuw staat daarbij centraal.

Deze collectie is onlosmakelijk verbonden met het verhaal van Groningen, dat op zijn beurt weer onderdeel uitmaakt van het verhaal van Nederland. Als museum merken we dat er helaas heel veel misverstanden en vooroordelen over de geschiedenis van de Groninger Veenkoloniën zijn, en met onze collectie en het verhaal erachter proberen we iedereen van jong tot oud bewust te

maken van de meer dan verrassende geschiedenis van de Groninger Veenkoloniën.

De collectie heeft daarom ook een sterk educatief karakter.

Naast de genoemde totems verzamelt het museum ook werken van kunstenaars die in de regio geboren zijn of hier gewerkt hebben. Te denken valt aan Geert Hendrik Streurman, Herman Mees en Bart Peizel.

Collectie, registratie en digitalisering

Voorwerpen

Al sinds jaar en dag wordt onze collectie door registrator Jan Kuiper digitaal geregistreerd in het Adlib collectie-registratiesysteem. Daarbij weet hij zich ondersteund door de fotografen Ruud Ugen en Gerrit Dopper, die als vrijwilligers de collectie soms tot in het kleinste detail op foto vastleggen. Deze basisregistratie is van groot belang bij het ontsluiten van de collectie en noodzakelijk om als Geregistreerd Museum te kunnen functioneren. In totaal zijn 25.107 voorwerpen ingevoerd, gefotografeerd en beschreven. In het kader van de samenwerking met het Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela werden ook de schenkingen aan het Kapiteinshuis geregistreerd en gefotografeerd. Ongeveer 60% van de collectie van het Veenkoloniaal Museum en 15% van de collectie van het Kapiteinshuis Pekela is op foto vastgelegd. Deze bestanden worden aan de registratie toegevoegd, maar zijn nog niet gekoppeld aan de websites.

Foto's en prentbriefkaarten

Het museum is de laatste jaren ook actief bezig met het scannen van de enorme foto- en dia-collectie.

Onze vrijwilligers hebben meer dan 12.000 foto's gedigitaliseerd en geüpload naar de Beeldbank Groningen (www.beeldbankgroningen.nl). Een deel van de vrijwilligers is nu ook actief bezig om de fotocollectie van het Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela te digitaliseren en een unieke fotocollectie, bestaande uit tientallen portretfoto's van zeevarenden, voor het brede publiek te ontsluiten.

In totaal schatten we de fotocollectie van beide musea op zo'n 50.000 afbeeldingen.

Kranten

Door de Koninklijke Bibliotheek werd de gehele collectie Veendammer Couranten, Nieuwe Veendammer Couranten en Noord-Oosters tot en met de jaargangen 1950 gescand. Tot en met jaargang 1940 zijn de bestanden door de KB te Den Haag online gezet. Daarna zal er per jaar een jaar worden toegevoegd. Het niet publiceren van 1940 etc. heeft niet te maken met WO II, maar met repressie van foto's die in de gescande kranten zijn opgenomen.

Aanwinsten

Ook in 2014 kwamen zeer bijzondere schenkingen binnen, zoals een unieke serie foto's rond 1900 genomen door Eduard Sanders en Scholten Jr. te Wildervank. Haarscherpe afdrucken van glasplaten. Als voorbeeld hiernaast een foto van het Westerdiep met daarnaast het jaagpad. De foto toont een lommerrijk Wildervank, en is zo te zien genomen op een mooie voorjaarsdag. Een kastanje staat vol in bloei.

COLLECTIE

Tot onze grote verrassing kregen we per post (!) vanuit Australië een schilderij van Bart Peizel toegezonden. Ook ontvingen we een muuranker met daarop het logo met de Dubbele Driehoek, afkomstig uit de fabriek van W.A. Scholten te Zuidbroek (Motké), en de stoomfluit van WTM te Ter Apelkanaal.

De collectie groeide in 2014 met de volgende aantallen schenkingen:

Textiel	16
Boeken	137
Documenten	259
Voorwerpen	176
Foto's	92

Collectiewacht

Enkele medewerkers volgden een cursus collectiewacht bij Erfgoedpartners. Doel is om medewerkers een beter inzicht te geven en het behoud en beheer en een stappenplan op te zetten om doelstellingen te realiseren.

Ombouw kartonzaal

De werkzaamheden aan de kartonzaal konden in het verslagjaar worden afgerond, maar dit ging niet zonder slag of stoot. We kregen in het voorjaar te maken met ernstige lekkage van het dak, waardoor de werkzaamheden tijdelijk moesten worden stilgelegd. Daarnaast liepen we tegen het feit aan, dat apparatuur die we wilden hergebruiken toch vervangen moest worden of gereviseerd.

Met de ombouw hadden we twee doelen voor ogen: het hergroeperen van collectieonderdelen die met de geschiedenis van de (stro)kartonindustrie te maken hebben en het voor het publiek beter inzichtelijk maken van het kartonverhaal. Bij de ombouw is er naar gestreefd om het monumentale karakter van de zaal weer terug te laten komen. We zijn daar goed in geslaagd. Het monumentale plafond van het voormalige tekenlokaal van de RHBS is weer goed zichtbaar. Een ander doel dat ons voor ogen stond, was het creëren van een rustpunt waar de puntjes van het

verhaal van de Veenkoloniën op de i worden gezet. De bezoeker is hier op de helft van het door ons in het museum gepresenteerde verhaal. Symbolisch noemen we de nieuwe opstelling: Het kompas van de Veenkoloniën. We maken kennis met o.a. de families Wilkens en Ten Horn, die hun sporen en geld in de zeevaart hadden verdiend en waarvan de nazaten in de tweede helft van de 19de eeuw met het door hun ouders verdiende geld succesvol nieuwe bedrijven wisten op te zetten. Daarnaast presenteren we het verhaal van de kartonnage en het bijzondere verhaal van Brinta, dat als 'oorlogsproduct' uit het Scholtenconcern voortkwam.

De zaal wordt gecompleteerd met een Wall of Veen, waar we de namen van bekende, in de Veenkoloniën geboren, Nederlanders presenteren.

Jubileumacties voor de collectie

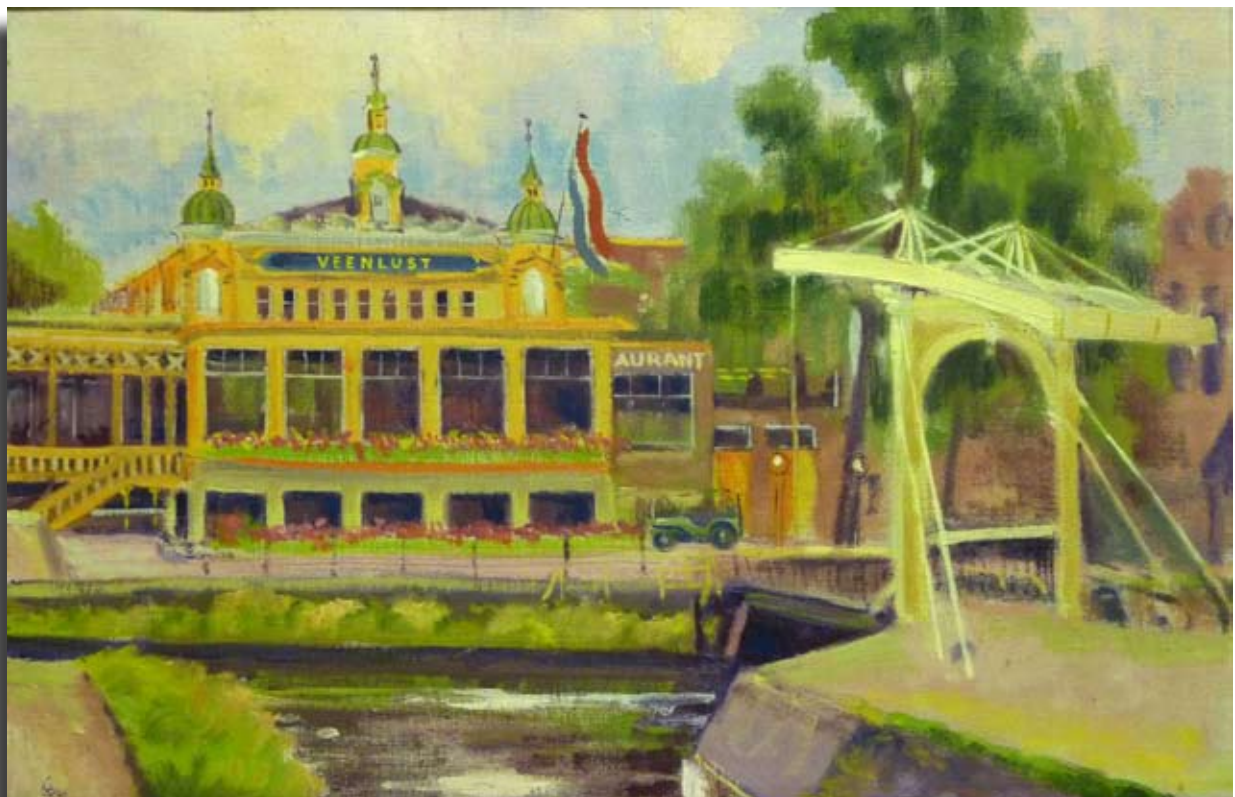
Een jarige verdient een cadeau, zo dachten we bij het organiseren van ons 75-jarig jubileum, maar wat? We kwamen op het idee om verschillende cadeausuggesties te doen waar men een steentje aan bij zou kunnen dragen. Het bleek een gouden greep. Onze donateurs bleken ons gul te ondersteunen. Gekozen werd voor de restauratie van twee schilderijen, de werfbeurt voor de Familietrouw en de aanschaf van energiezuinige armaturen.

Project 1- Geef Willem Albert Scholten zijn glans terug. (opbrengst € 3.640)

Bij de Scholtenkamer hangen de portretten van Jan Evert Scholten, Klaassiena Scholten en Willem Albert Scholten. Klaassiena en Jan Evert glimmen ons tegemoet. Beide portretten zijn gerestaureerd. Uitgerekend de grondlegger van de firma W.A. Scholten, Willem Albert Scholten, hangt er nog wat matjes bij. De geschatte restauratiekosten bedragen € 1500,-. Men kon dit project ondersteunen door een bedrag naar keuze over te maken op ons banknummer o.v.v. project 1.

Project 2- Geef Siep van den Berg en 'Veenlust met Jeep' weer een mooie lijst en de nodige stevigheid. (opbrengst € 2.030)

De Friese kunstenaar Siep van den Berg (1913-1998) werkte ook korte tijd in de Veenkoloniën. Kort na de Tweede Wereldoorlog vervaardigde hij een schilderij, geheel in zijn vlotte stijl, 'Veenlust met een militaire Jeep'. De lijst daarom is erg slecht en het doek matig van kwaliteit. Graag zagen we deze Siep weer schitteren. Kosten van restauratie lijst en schilderij € 2000. Men kon dit project ondersteunen door een bedrag naar keuze over te maken op ons banknummer o.v.v. project 2.

Project 3- Laat de Familietrouw op het water schitteren. (opbrengst € 3.477)

De Familietrouw is dit jaar al weer 20 jaar in ons bezit. Het schip werd geschonken door Wessel Ploeg uit Oosterbeek, met de bedoeling dat wij dit oude, in 1894 te Stadskanaal voor de familie

COLLECTIE

Drost gebouwde sloop voor het nageslacht behouden. We zijn daar tot nu toe dankzij de inzet van de leden van de werkgroep Familietrouw, goed in geslaagd.

In 2015 moet het schip weer op de helling voor onderhoud. Geschatte kosten € 4000,-

Men kan dit project ondersteunen door een bedrag naar keuze over te maken op ons banknummer o.v.v. project 3.

Project 4- Geef de wisseltentoonstellingen met LED-verlichting nieuwe glans. (opbrengst €12.888)

Onze huidige armaturen geven naar de nieuwe museumnormen gerekend teveel UV-straling af en worden te warm. Vooral in de zomer geeft dit warmteproblemen en moeten we de spotjes verwijderen. We willen daarom de oude armaturen vervangen zonder het bestaande railsysteem te hoeven verwijderen. Dat kan. Via de firma Glascom kunnen we passende LED-armaturen kopen, maar de lampen zijn behoorlijk prijzig. Bijna € 200,- per armatuur. Maar met de lampen besparen meteen behoorlijk op energie. We gaan terug van 75 Watt naar 3 Watt per lamp en we hoeven geen lampen meer te verwisselen. Men kan dit project ondersteunen door een bedrag naar keuze over te maken op ons banknummer o.v.v. project 4.

Werkgroep Textiel

De textielcollectie wordt al sinds jaar en dag geordend door de werkgroep Textiel. De werkgroep, bestaande uit Ina op 't Holt, Elly Kok en Martha Veenstra, is de laatste jaren vooral bezig met het ordenen en hergroeperen van de collectie, waarbij kwaliteit van de objecten voorop staat.

Ook dit jaar zijn er weer interessante en zeer diverse schenkingen gedaan op textielgebied.

De collectie beddengoed is uitgebreid met geruite bed-/peluwovertrekken en een aantal prachtige, rood geblomde bed overtrekken. En we kregen een peluw en een veren bed met overtrekken, zodat de bedsteden in het Kapiteinshuis en de kooien in het museumschip Familietrouw op de juiste manier opgemaakt kunnen worden.

Het beddengoed is afkomstig van de familie Kruijer, schipper op het turfschip Soli Deo Gloria.

De schenkster heeft haar schoonmoeder mevrouw Blaauw-Kruijer (opgegroeid op dit schip) uitgebreid geïnterviewd over het leven op zo'n schip. Dit verslag is in de 27ste editie van de Veenkoloniale Volksalmanak opgenomen.

De schenking van diverse reclamevlaggen van Oosterman Textiel in Wildervank, waaronder een geweldige Sinterklaasvlag (die in de decembermaand dan ook meteen gebruikt is in de educatieve ruimte), vormt een curiositeit.

Verder ontvingen we een jurkje waar een schrijnend verhaal aan verbonden is. Het jurkje is gedragen door Aaltje Pathuis, die in 1945/1946 op 8-jarige leeftijd aan difterie is overleden. De moeder heeft dit jurkje altijd bewaard omdat er zelfs geen foto was van haar dochtertje.

Naast het ordenen en registreren, werkte de groep aan de voorbereiding van de textielexpositie 'Workers', die in 2015 zal plaatsvinden. Ook dient de werkgroep soms als vraagbaak. In februari is de schilder Geert Schreuder bij ons op bezoek geweest om wat meer informatie te verzamelen over werkkleding, gezien over een langere periode. In september hebben Jantje Kupers en Reina de Haan onze collectie bed overtrekken met rode bloemenopdruk bekeken en bewonderd. Jantje Kupers is bezig met een boek over de achtergronden van dit textiel en de manier waarop zij al jarenlang quilts maakt van deze stoffen. In het museum is een selectie gefotografeerd voor deze uitgave, die in het voorjaar van 2015 zal verschijnen.

Werkgroep Prehistorie

De werkgroep kreeg op 12 september 2014, tijdens de officiële opening van het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis, te horen dat hun werkzaamheden nog twee jaar door de provinciaal archeoloog Henny Groenendijk zullen worden ondersteund. Voor de werkgroep de mogelijkheid om de vondstresultaten o.a. NP 3 bij Nieuwe Pekela verder te inventariseren en te ordenen.

De werkgroep hoopt binnen twee jaar de werkzaamheden af te ronden en de resultaten voor het nageslacht te hebben vastgelegd. De vondsten en de vondstresultaten worden in het Noordelijk Archeologische Depot te Nuis ondergebracht.

Oud-directeur Petra Maters werkt als vrijwilliger mee aan de presentatie van een boek dat bij de afsluiting van het project zal worden gepresenteerd.

Werkgroep Familietrouw

De werkgroep Familietrouw is actief om de in 1994 aan het Veenkoloniaal Museum geschonken spitse praam Familietrouw in de vaart te houden. Met de Familietrouw bezit het Veenkoloniaal Museum het oudste, nog in originele staat verkerende binnenschip van de provincie Groningen.

Het schip liep in 1894 in Stadskanaal van stapel voor de familie Drost uit Wildervank en werd 100 jaar later door de laatste particuliere eigenaar aan het Veenkoloniaal Museum geschonken.

WERKGROEPEN

De werkgroep, deels bestaande uit oud varenslieden, zorgt voor het broodnodige onderhoud en zorgt dat het schip in de vaart blijft.

Het schip participeerde bij navolgende projecten: Zaterdag 6 en zondag 7 april

Nieuwe Pekela Museumweekend

Op beide dagen mocht de Familietrouw en haar bemanning in totaal 66 personen verwelkomen die tevens het uit 1799 daterende Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela bezochten.

Vrijdag 12, zaterdag 13 en zondag 14 juni: Meppel vol vaart

Bijna traditiegetrouw zijn we eens in de twee jaar in Meppel. Elk jaar lukt niet omdat we ook de vrienden van de Schutsemarkt (Nieuwe Pekela) tevreden willen houden. De schippers stelden de Familietrouw vanaf de vrijdagavond tot en met de zondagmiddag open voor het publiek. Het weer was zonnig, maar niet al te warm.

Zaterdag 22 juni: Oude Winschoterdiep open

De Familietrouw, Pacific Swift en JongeJan passeerden de Bonte brug na weekend in het Oude Winschoterdiep te hebben gelegen.

Dank aan omwonenden, havendienst en degene die hun bijdrage hebben geleverd aan dit geslaagd 'mini' evenement tbv OWDopen.

Zaterdag 10 juli: Uitzending tv-programma 'Goud bezig'

Onze vrijwilliger en opvarende van ons museumschip de Familietrouw Ko Ufkes was hoofdpersoon in de door RTV-Noord uitgezonden documentaire. Het schip is belangrijk voor Veendam, zelfs Sinterklaas wordt ermee vervoerd!

Zaterdag 9 augustus en zondag 10 augustus: Turfvaartdagen Appelscha

Waar de vorige editie deels in het water viel kunnen we nu terug kijken op een weekeinde met mooi weer. Het schip werd door maar liefst 461 personen bezocht en de vrijwilligers kwamen soms niet aan de koffie toe.

Zaterdag 16 augustus: Tramhavenfeest Winschoten

De Familietrouw was voor de tramhavenfeesten aanwezig in Winschoten. Stichting Tramhaven, die zich inzet om de historische haven te ontwikkelen en beheren, organiseerde op zaterdag 16 augustus de officiële heropening van het Van Gogh-bruggetje in de haven van Winschoten (Renselkade/Posttilterrein) en daaromheen het Tramhavenfeest.

Zaterdag 14 september: Bareveld Open Monumentendag

Op deze zeer geslaagde dag was het schip niet alleen open voor het publiek, maar konden ook kleine groepjes tot maximaal 12 personen meevaren op het traject van Bareveld tot het Wilder-vanksterdallen kanaal

Maandag 27 oktober: Veendam, O.B.S Noorderbreedte a.b.

In het kader van het Erfgoedpartners project voor een doorlopende leerlijn voor basisschoolleerlingen bezochten de leerlingen van de bovenbouw van O.B.S. Noorderbreedte de Familietrouw. De kinderen waren zeer onder de indruk van de verhalen a.b. van het schip. De lokale pers was aanwezig om de stralende kinderen vast te leggen.

Reizende expositie 'De poppen van Riga',

29 september 2013 tot en met 15 maart 2014

In 2012 werd het Poppenmuseum van Riga opgeheven, maar de medewerkers gaven de moed niet op en maakten er een reizende expositie van. De poppenexpositie was al in Rusland, Estland en Duitsland te zien, en reisde na Veendam door naar Oostenrijk.

Ināra Liepa, de uit Riga afkomstige samenstelster van deze tentoonstelling, begon tijdens de perestrojka met het ontwerpen en vervaardigen van handgemaakte poppen.

Daarnaast kreeg ze steeds meer oude poppen aangeboden.

Deze poppen hebben voor Ināra Liepa grote emotionele waarde. Ze zijn vaak van generatie op generatie overgegaan en herinnerden haar aan het vrije Letland van voor de Tweede Wereldoorlog. In enkele poppen zaten zelfs geheime briefjes of plukjes met haar van een overledene. Ze kreeg ook poppen die in deportatiekampen in Rusland en Duitsland waren gemaakt. Een deel van de verzameling stond in de hal van het gemeentehuis van Veendam opgesteld.

Anne Frank - een geschiedenis voor vandaag, tot en met 12 januari 2014

De reizende expositie over het leven van Anne Frank werd samengesteld door het Anne Frank Huis, met begeleidend educatief programma, interessant voor jong en oud. Voor velen is het nog steeds onvoorstelbaar dat de vervolging zulke extreme gevolgen kan aannemen, zonder dat we realiseren dat het voor vele volkeren op aarde nog steeds de kille realiteit van de dag is. De expositie bracht veel emoties los en werd op 12 januari op indrukwekkende wijze in samenwerking met de Muziek-, Dans- en Theaterschool Veendam afgesloten. Vrijwilligers van ons museum verzorgden regelmatig rondleidingen.

De erfenis van Napoleon, de betekenis van de Bataafs-Franse Tijd (1795-1813) voor de geboorte van het moderne Nederland, tot en met 27 april 2014

In 2013 was het 200 jaar geleden dat er een einde kwam aan de Bataafs-Franse Tijd en vierden we 200 jaar koninkrijk. De jubilea volgden elkaar in rap tempo op: 200 jaar rechtspraak, 200 jaar wetgeving, 200 jaar landmacht. In deze relatief korte periode van achttien jaar werden de grondslagen gelegd voor het Koninkrijk der Nederlanden. Maar wat heeft Napoleon daarmee te maken? Aan de hand van

vele Groningse voorbeelden lieten we zien wat we aan Napoleon te danken hebben.

In het Heimatmuseum te Leer werd de situatie in het aangrenzende Ost-Friesland bekeken.

Dit grensoverschrijdende project kwam tot stand in samenwerking met het Heimatmuseum te Leer en werd ondersteund door de EDR.

TENTOONSTELLINGEN

Boer & Beat, boer Begeman en zijn opzienbarende jeugdwerk in Oude Pekela, van 23 februari tot en met 29 maart 2015

In 1970 vroegen jongeren uit Oude Pekela met een ludieke dakzit-actie aandacht voor de jeugdproblematiek. De actie sloeg landelijk aan, maar de lokale overheid pakte het probleem niet op. Dat deed de behoudende boer van de boerderij ernaast wel. Geert Begeman richtte samen met de jongeren Boer & Beat op.

Een jeugdsociëteit waar jongeren, naast het genieten van muziek, konden beschikken over een

eigen ruimte. Voor Begeman waren zelfredzaamheid en meer begrip voor elkaar belangrijke items. Met oude meubels en zonder enige subsidie werd Boer & Beat ingericht. Boer & Beat, het vormde een opmerkelijke combinatie in het Oude Pekela van de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. De hele Nederlandse radio kwam erop af, zelfs Herman Stok en Letty Kosterman.

De tentoonstelling Boer en Beat werd op zondagmiddag 23 februari geopend door de wethouder van cultuur van de gemeente Pekela, Hennie Hemmes, alias DJ John B. Sebastian.

Uiteindelijk werd deze tentoonstelling vanwege het grote succes verlengd tot 29 maart 2015.

Nog nooit in de geschiedenis van het museum is een gastenboek zo vol enthousiaste reacties geschreven als bij Boer & Beat. Kortom, jeugdherinneringen en jeugdsentiment!

Rolf Dieter Meyer-Wiegand (1929-2006), retrospectief, 25 mei t/m 14 september 2014

Het Veenkoloniaal Museum en het in 2013 in Veendam geopende Huis voor de Kunst toonden een overzicht van de werken van de Duitse kunstschilder Meyer-Wiegand. Hij werd geboren te Krefeld en kwam uit een artistiek gezin: zijn vader was dirigent en pianist, zijn moeder concertzangeres.

Al vroeg begon hij te schilderen, in de traditie van de Düsseldorfer Mahlerschule. Later geïnspireerd door de Franse impressionisten Degas en Vuillard, gaat hij figuren schilderen en ontstaan er portretten. Daarnaast vertoont zijn oeuvre een gevarieerde thematiek: (rivier)landschappen, havens, parkscènes, volksfeesten en levendige stadsgezichten, geschilderd met een losse toets. Meyer-Wiegand schilderde veel in Keulen en Düsseldorf, en maakte talrijke buitenlandse studiereizen. Zo verbleef hij in Holland (rond 1935), België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, Griekenland, Spanje en de Verenigde Staten.

10 jaar van Beresteyn, Wie was Van Beresteyn?, semi-permanent

In het kader van het 10-jarig bestaan van het Cultuurcentrum van Beresteyn is 'Wie was van Beresteyn?' opgenomen in de Wall of Veen.

Van Beresteyn was van 1910 tot en met 1916 burgemeester van Veendam. In die tijd bracht hij belangrijke wijzigingen aan in het plan Tussendiepen en creëerde zo als het ware een stadshart in de lintbebouwing die toentertijd Veendam nog kenmerkte.

Eltjo Aldegondus van Beresteyn werd op 2 april 1876 te Haarlem geboren. Eltjo van Beresteyn doorliep het gymnasium en studeerde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Zijn carrière begon hij in 1902 als leraar in het Staatsrecht aan de H.B.S. In 1906 werd hij daarnaast docent aan de

Utrechtse Universiteit in de Staatkundige Geschiedenis. In 1909 verhuisde hij naar Groningen omdat hij was benoemd tot Chef van de Provinciale Griffie te Groningen, maar greep binnen een jaar de kans om burgemeester te worden toen in 1910 in Veendam een vacature ontstond. Hij volgde in dat jaar burgemeester Wilkens op als burgemeester van Veendam. Aan Eltjo van Beresteyn dankt Veendam onder meer de stichting van de Openbare Leeszaal (1913), een belangrijke herziening van het uitbreidingsplan (1914), de verbouwing van het raadhuis en de aanleg van een zwembad aan de Langeleegte.

Van Beresteyn zijn karakter werd omschreven als onbuigzaam en weinig inschikkelijk als hij een zaak niet zag zitten, maar hij ontplooidde een tomeloze inzet wanneer hij eenmaal van een zaak overtuigd was. In 1916 verhuisde Van Beresteyn naar Den Haag om voor het district Winschoten in de Tweede Kamer plaats te nemen voor de Vrijzinnig Democratische Bond, als opvolger van Dr. D. Bos. Van Beresteyn was naast politicus ook

historicus en leverde een grote bijdrage aan de ontwikkeling van de genealogie en heraldiek, en hij werd de oprichter van het Centraal Bureau voor Genealogie. Ook de Oudheidkundige Bond, de Monumentenzorg en het Archiefwezen plukten rijke vruchten van de kennis van Eltjo van Beresteyn.

Jonkheer van Beresteyn overleed in september 1948 op 72-jarige leeftijd aan de gevolgen van een verkeersongeval.

Wiea Duintjer, levenslust in brons, van zondag 12 oktober tot en met zondag 7 december

Wiea Duintjer werd op 9 juli 1951 in Wildervank geboren. Vanaf haar zestiende jaar wist ze al dat ze later beeldhouwster zou worden. De liefde voor vormen en lijnenspel zat er al vroeg in, zegt ze zelf. Vanaf 1993 is ze zich gaan bezighouden met haar grote passie:

brons. Van 1993 tot 1997 heeft ze, onder leiding

van Sebastiaan Vos, zich het brongieten eigen gemaakt. Tegenwoordig laat Wiea haar sculpturen gieten bij een brongietterij, maar het patineren geeft ze niet uit handen, dat doet ze nog steeds zelf. Wiea is een persoon die z'n heeft in het leven en haar werk. Haar werk pakt de toeschouwer direct; je wordt vrolijk bij het zien van het werk van Wiea. Via mond-tot-mondreclame werd het werk van Wiea steeds bekender. Haar sculpturen hebben hun weg gevonden in binnen- en buitenland, tot in de VS.

Al in de eerste week van de tentoonstelling wist Wiea Duintjer een deel van haar werk te verkopen.

Geïnspireerd door het veen, van 14 december 2014 tot en met 6 april 2015

In samenwerking met het Emsland Moormuseum te Groß Hesepe stelden we in het kader van het 75-jarig bestaan van de Stichting Veenkoloniaal Museum een tentoonstelling samen met schilderijen van kunstenaars die werden geïnspireerd door het veen of de Veenkoloniale landschappen. Daarnaast mochten we rekenen op de welwillende medewerking van diverse landelijke musea en collegae in Duitsland. Niet alleen het onvergraven veen, maar ook de kaarsrechte Veenkoloniale

TENTOONSTELLINGEN

kanalen inspireerden menig kunstenaar. Altink, Dozy, Streurman, Roodenburg, Lamfers, Mancadan, Mackensen, het zijn zo maar een paar namen van bekende en minder bekende schilders die zich lieten inspireren door het zware werk en de armoede, maar ook door de schoonheid van het (onvergraven) landschap of juist door de kaarsrechte veenkoloniale kanalen.

De opening van de expositie werd verricht door de partner van de honorair consul van Estland. Hijzelf, de heer Nicolaas van der Griendt, in de vijfde generatie vervener, was door griep geveld.

PUBLIEKSACTIVITEITEN

Zondag 4 januari, Nieuwjaarsreceptie (44)

De traditionele Nieuwjaarsreceptie wordt voornamelijk door onze vrijwilligers bezocht. De voorzitter blikte terug op het jaar 2013 en de directeur proostte op de toekomst. Ook was er aandacht voor het aankomende jubileumjaar.

Zondagmiddag 12 januari, einde Anne Frank-expositie met gedichten uit de bundel Sterrenlied van Guus Luijters en klezmermuziek (46)

In samenwerking met de Muziek-, Dans- en Theaterschool van Beresteyn sluit het Veenkoloniaal Museum te Veendam op zondagmiddag 12 januari de expositie over het leven van Anne Frank op passende wijze af. Dankzij het dagboek van Anne Frank kennen we haar geschiedenis en hoe ze in de oorlog op haar onderduikadres heeft geleefd. Maar van vele duizenden kinderen weten we niets. We kunnen het ook niemand vragen, omdat degenen die hen gekend hebben ook allemaal vermoord zijn. Guus Luijters (1943) werd geboeid door dit gegeven en dook in het korte leven van Sientje Abram. Sientje werd op 23 februari 1931 in de Amsterdamse Rapenburgerstraat geboren en op 10 september 1942 in Auschwitz vermoord. In een poëtische dialoog Sterrenlied probeert de dichter Sientje haar identiteit terug te geven. Theaterdocent Bert op 't Ende en theaterleerling Merel Wormmeester van de Muziek-, Dans- en Theaterschool lezen delen van het gedicht voor. Voor een passende muzikale omlijsting zorgde de Groninger formatie Klezmer en Co.

Vrijdag 14 februari Prijsuitreiking knutselwedstrijd Letse handschoenen

Conservator Hendrik Hachmer telde 161 inzendingen, dus het was geen gemakkelijke keus voor de jury. Behalve Hachmer beslisten ook honorair consul van Letland Jacob Emmelkamp en John de Jonge, voorzitter van de Nederlands Baltische Vereniging, wie de mooiste handschoenen had gemaakt. Geen eenvoudige keuze. De kinderen hadden verschillende technieken gebruikt, wat de keus nog lastiger maakte. Ook was het jammer dat niet iedereen z'n naam op de handschoen had geschreven, wat het toekennen van een prijs onmogelijk maakte.

Over de nummer een waren de heren het echter eens: Selena Wiekens uit Oude Pekela had twee handschoenen met een wollen touwtje aan elkaar vast gemaakt en kleurrijk versierd. Zij won hiermee een geldprijs van € 60,-. De tweede prijs, € 30,- ging naar Imelda Mink van 't Haimsteete Veendam. Derde werd Hannah Hofman van obs De Linde te Nieuwe Pekela. Julian van der Laan en Esmée Groene (beide van 't Haimstee) en Gijs Hoiting van Theo Thijssen te Boven Pekela wonnen elk een troostprijs: een bon van € 10,-.

PUBLIEKSACTIVITEITEN

Zondag 23 februari, Opening Boer & Beat (118)

De expositie Boer & Beat werd onder grote belangstelling geopend door de Pekelder wethouder Hennie Hemmes. Wethouder Hemmes was in de jaren '70 zelf ook 'kind aan huis' bij Begeman en leerde er zijn vrouw kennen. "We waren in die tijd maatschappelijk betrokken.

Hielden acties en activiteiten. Meer verdraagzaamheid onder de mensen. Het kweken van een sfeer van meer begrip en vriendschap. Deze woorden zijn op de muur geschilderd. Boer en Beat was meer dan alleen maar gezellig samenzijn. Geert Begeman wilde de jeugd ook levenswijsheden bijbrengen", zegt Hemmes. Ook Geert Begeman zelf was bij de opening aanwezig. Twee 'oud' Boer & Beat-ers brachten met het voordragen van twee gedichten een hulde aan de duidelijk geëmotioneerde Geert Begeman.

Zaterdag 5 april en zondag 6 april, Museumweekend (160)

Pannenkoeken bakken in ons museumschip, muziek, maar vooral kijken in een museum voor een sterk gereduceerd tarief. Voor velen de kans om toch eens kennis te maken met een museum zonder tegen een al te hoge financiële drempel aan te lopen.

Maandag 21 april, Neutenschaiten in de foyer van Cultuurcentrum van Berestejn (51)

Het neutenschaiten valt onder ons cultureel erfgoed. Deze traditie mag niet verdwijnen.

De ervaring is, dat jongeren ook steeds meer interesse tonen en daardoor zich de kennis en vaardigheden van het spel eigen maken. Jong geleerd is oud gedaan.

5 t/m 12 mei, Letlandreis 2014

Voor de derde keer op rij organiseerden we een Letlandreis. In totaal waren er 26 deelnemers. Behalve de stad Riga werden er uitstapjes gemaakt door het Letse platteland, o.a. Zemgale en Latgale.

Zaterdag 17 mei, Nationaal Kampioenschap Kaaibakken (24)

Locatie Camping Wel Wait in Nieuwe Pekela
Het is al weer een traditie, die het museum al meer dan 25 jaar organiseert: het Nationaal Kampioenschap Kaaibakken.

Grote gangmaker is nog steeds Wim Dussel, maar hij heeft in de familie Hoiting, die de boerencamping 'Wel Wait' te Nieuwe Pekela beheert, goede ondersteuning gevonden. Dankzij het mooie weer was de camping goed bezet en de opkomst, ook onder de jeugd, groot. Iedereen deed zijn uiterste best om de meeste punten te scoren. Eerste werd Jan Bruggemann uit Nieuwe

Pekela, tweede Reint de Boer uit Nieuwe Pekela, en Arnold Niessen uit Veendam derde. Zij kregen allen een trofee, gemaakt door houtdraaier Albert Rouwkema.

Zondag 25 mei, opening expositie Rolf Dieter Meyer-Wiegand (1929-2006), retrospectief (52)

Niemand minder dan Henk Helmantel verzorgde de opening van de in samenwerking met het Huis voor de Kunst georganiseerde verkooptentoonstelling met werk van de Duitse schilder Meyer Wiegand. Helmantel bleek een kritisch kijker. Hij waardeerde het werk, maar constateerde ook soms gemiste passie. Waarom alleen op klein formaat schilderen? Waarom eens niet vaker groot uitpakken met een werk van formaat vroeg Helmantel zich hardop af. Met handen had Wiegand zeker moeite, maar de sfeer van de 19de eeuw wist hij zeker met zijn werk te treffen terwijl hij deze eeuw niet had meegemaakt. Meyer Wiegand droomde van een vervlogen tijd waar hij geen deel van uit maakte.

Donderdagmiddag 5 juni, afscheid Petra Maters (155)

“Sinds januari 2001 heb ik met plezier het directeurschap van het Veenkoloniaal Museum mogen vervullen,” schreef Petra Maters in haar persverklaring.

“Ik heb in die tijd het museum zien groeien van een klein servet naar een groot servet. Een museum waar veel kennis is over het gebied en haar boeiende geschiedenis. Een museum waar medewerkers en vrijwilligers gezamenlijk ervoor hebben gezorgd een grote professionaliteit uit te stralen.

Ik ben er trots op dat we onder mijn leiding gedenkwaardige projecten uit het stro hebben kunnen zetten. Met projecten als onder meer Mansholt, Valk en de herbegravenis van Winkler Prins hebben we het museum niet alleen plaatselijk, regionaal en nationaal, maar zelfs internationaal op de kaart gezet.”

Op haar laatste werkdag kwamen 155 gasten op bezoek om afscheid te nemen van de oude directeur en om kennis te maken met de nieuwe directeur Hendrik Hachmer, maar Petra Maters blijft actief betrokken bij het museum als redactielid van de Veenkoloniale Volksalmanak.

Zondag 31 augustus (21) en zondagmiddag 7 september (33), muziek in Boer & Beat

Op beide dagen was er in de tentoonstelling van Boer & Beat muziek. Aanwezig was o.a. de band Up North van de Muziekschool Veendam.

Zaterdag 13 september Open Monumentendag, locatie Bareveld (124), locatie Museum (161), museumschip Familietrouw (89)

Het centrale thema is in 2014 vervoer. Samen met de gemeenten Veendam, Aa en Hunze en Stadskanaal sloegen het Streekhistorisch Centrum Stadskanaal en het Veenkoloniaal Museum de handen ineen.

Bij Bareveld presenteerden beide musea een fototentoonstelling met foto's van boderijders en stond Bareveld als verkeersknooppunt centraal. Daarnaast waren er lezingen en kon men met onze landschapsgidsen een rondwandeling of een fietstocht maken waar allerlei weetjes aan de orde kwamen, meevaren met de spitse praam Familietrouw en de snikke van Stadskanaal,

PUBLIEKSACTIVITEITEN

een rit maken met de stoomtrein van de STAR was ook mogelijk.

Bij het 1e Verlaat verzorgde Herman Meijer rondleidingen. Bij Huize Bareveld stonden oude woonwagens opgesteld en was er een kleine kinderkermis. Landschapgidsen stonden paraat voor de liefhebbers om rondgeleid te worden per fiets, of met de benenwagen. De VVV's Stadskanaal en Veendam waren in Bareveld aanwezig om te verwijzen naar de programmaonderdelen.

Zondag 12 oktober, Opening expositie: Levenslust in brons, met werken van Wiea Duintjer (152)

De opening werd muzikaal omlijst door Anouk Balins. De officiële opening werd verricht door oud-burgemeester Ab Meijerman, groot bewonderaar van het werk van Wiea Duintjer.

Herfstvakantie Tiemo Tijdloos-knutselmiddagen voor kinderen, woensdagmiddag 15 oktober (10) en zondagmiddag 19 oktober (18)

Op beide middagen konden kinderen vanaf 13.30 uur weer in het museum terecht voor een heuse knutselmiddag. Op de woensdagmiddag gingen we maskers maken van papier en op de zondagmiddag werden er tegels beschilderd. Deze tegels kon men, indien gewenst, zelf thuis in de oven afbakken. We vroegen ook dit keer voor het knutselmateriaal een kleine bijdrage van € 1,00 per tegel.

Donderdagavond 30 oktober, filosofisch café (59)

De Vrijmetselaarsloge Noorderlicht te Veendam en een groep filosofie liefhebbers organiseerden in het verleden regelmatig een filosofisch café. In 2014 konden de organisatoren geen betaalbaar onderdak meer vinden in Veendam. Het Veenkoloniaal Museum bood uitkomst. De eerste avond van deze reeks was op donderdag 30 oktober in het Veenkoloniaal Museum. De lezing werd verzorgd door Yvonne Hiemstra, medeschrijfster van het boek 'Voetangels & Klemtonen'.

Zondag 2 november, 15de Regionaal-Historische Boekenmarkt (97)

Op deze zondagmiddag, overigens al weer de 15de editie, waren er boeken te kust en te keur te koop. Vele standhouders zijn al jaren van de partij. Voor de ware boekenliefhebber viel er weer te genieten van diverse, soms zeldzame titels.

Zondag 9 november, Winkler Prinsdag (52)

De jaarlijkse Winkler Prinsdag stond geheel in het teken van het aankomende jubileumjaar en de Veenkoloniaal Museumprijs. De Veenkoloniaal Museumprijs wordt toegekend aan personen of instellingen die in grote mate hebben bijgedragen aan het populariseren van de Veenkoloniale geschiedenis. Ditmaal was het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal de winnaar.

Het juryrapport staat op pag. 35 van dit jaarverslag.

Dinsdag 18 november, Letland en de Groninger coastervaart, door H.A. Hachmer (33)

Directeur Hendrik Hachmer van het Veenkoloniaal Museum vond in de archieven van Riga interessante feiten over de coastervaart tijdens het interbellum, de periode tussen beide wereldoorlogen. Het bleek zelfs dat voordat de Russen binnenvielen, één van de laatste schepen die uit de haven van Riga, de hoofdstad van het toen nog onafhankelijke Letland,

vertrok, een Groninger coaster was. Ook ontdekte hij in Riga bij toeval de villa Fyn van Draat. Dit verbaasde hem te meer, omdat Fyn van Draat in 1939 ook medeoprichter was van het museum, maar wie was deze Fyn van Draat in Riga?

Zaterdagavond 22 november, Baltische klanken in het Huis voor de Kunst (34)

Op zaterdagavond 22 november organiseerde het Huis voor de Kunst i.s.m. het Veenkoloniaal Museum een zeer bijzonder kamerconcert, waarvoor de uit Letland afkomstige Dina Liepa (kokle en zang) en Lauma Bērza (viool en zang) borg stonden. Beiden geven muzikles aan de Riga skolenu pils in traditioneel Letse muziek. De kokle is een bijzonder muziekinstrument dat voornamelijk in de Baltische landen en Finland wordt bespeeld. Het uiterlijk lijkt op een citer, maar het geluid zit tussen het geluid van een gitaar en een harp in. Tijdens concerten laten de dames horen dat je met een traditioneel instrument niet alleen folkmuziek ten gehore hoeft te brengen. Ook klassiek en pop horen bij hun repertoire. Kortom, een zeer bijzonder en eenmalig concert.

Zondag 23 november, 1000 jaar Polen en Nederland, door Malgorzata Bos-Karczewska, met muzikale omlijsting door Dina Liepa en Lauma Bērza (39)

Handelsrelaties onderhouden Polen en Nederland al eeuwenlang, maar de diplomatieke betrekkingen dateren pas van 1919. Hoe komt dat? Wat zijn de belangrijkste drijfveren die beide naties verbinden? Welke speciale positie neemt Gdansk, maar ook Wroclaw van de jaren zeventig in bij de Pools-Nederlandse betrekkingen?

Mevrouw Bos-Karczewska is de kenner bij uitstek van de Pools-Nederlandse betrekkingen. Geboren in de Oostzeehaven Gdansk, kwam ze in 1980 naar Nederland. Ze was lange tijd buitenlands correspondentente voor de Poolse media met standplaats Den Haag. Sinds 2000 is zij hoofdredacteur van Polonia.nl, de website van de Poolse Gemeenschap in Nederland.

Mevrouw Bos-Karczewska wordt regelmatig gevraagd om voor de Nederlandse radio en televisie gebeurtenissen in Polen en met betrekking tot Poolse arbeidsmigratie van commentaar te voorzien. Ook de meest recente gebeurtenissen kwamen tijdens de lezing aan bod, zoals het bezoek van het Koninklijk paar aan Polen in juni jl. en de Poolse arbeidsmigratie. In haar lezing betreft ze graag het publiek, dat deels bepaalt welke onderwerpen aan bod komen. Toehoorders kwamen uit de wijde regio en ook enkele Poolse gastarbeiders waren aanwezig.

Maandag 24 november, Poolse film Aftermath (203)

In samenwerking met het Filmhuis van Beresteyn presenteerden we een opzienbarende Poolse film. Franciszek Kalina keert vanuit het buitenland terug naar Polen wanneer hij hoort over de onenigheid tussen zijn broer en de andere bewoners van het dorp.

De oorzaak van de ruzie blijkt een geheim te zijn dat de dorpsbewoners al jarenlang met zich mee dragen. Ook Franciszek raakt erdoor gefascineerd en terwijl de broers dieper het verleden in duiken, stuiten ze op steeds meer weerstand. De ontrafeling van het geheim zal echter ook hun leven voorgoed veranderen.

Cast: Maciej Stuhr, Ireneusz Czop, Jerzy Radziwilowicz en Zuzana Fialová

Regie: Wladyslaw Pasikowski

PUBLIEKSACTIVITEITEN

Zondag 14 december, Veenkoloniaal Museum 75 jaar (312)

Tijdens een bonte middag in cultuurcentrum van Beresteyn stond het 75-jarig bestaan van het Veenkoloniaal Museum centraal. Oud-directeuren Eddie de Jonge, Petra Maters, Douwe Huizing en bestuursleden zoals Harm van der Veen halen anekdotische herinneringen op. Aan het eind van de middag zou de kunsttentoonstelling 'Geïnspireerd door het veen' officieel worden geopend door Nicolaas A. van de Griendt, honorair consul van Estland. De familie Van de Griendt is al in de vijfde generatie werkzaam als vervener. Helaas was hij ziek maar zijn vrouw nam de honneurs waar. Voor de muzikale omlijsting zorgden de Kielzog Koorschool en Henk Scholte, Bert Ridderbos en Linde Nijland met hun Winterliederen.

Social Sofa

De Stichting Vrienden van het Veenkoloniaal Museum bood ons op 14 december, tijdens onze jubileummiddag een prachtige SocialSofa aan. Het begon in april 2009 in Winschoten met het Social-Sofa project "Iedereen kan zijn steentje bijdragen." In het kader van de gemeentelijke herindeling werden vijf SocialSofa's gemaakt. De kleurrijke banken kregen als wijkontmoetingsplekken een plaats in de verschillende wijken in Winschoten en bij het infocentrum in Blauwestad.

In de periode 2010-2011 zijn er nog eens tien banken gerealiseerd: zes in Winschoten, één in Reiderwolde, één in Blauwestad en een groep van vier met als thema "de vier jaargetijden" voor de nieuwe bredeschool "De Meerkant" bij Oostwold. Het succesvolle project kreeg eind 2011 opnieuw een vervolg met de Oldambt-verhalenbanken. De banken zijn van massief beton, wegen ca. 1700 kg. en worden door vrijwilligers, onder begeleiding van de kunstenaars Liesbeth Peeters en Ronald Raaijmakers, bekleed met glasmozaïek. De vrijwilligers komen zowel uit de gemeente Oldambt als daarbuiten. Het idee om elkaar te ontmoeten en gezamenlijk aan iets bijzonders voor de eigen leefomgeving te werken maakt nadrukkelijk deel uit van het Socialsofa-concept. Oud-directeur Petra Maters plakte duchtig mee aan de SocialSofa die nu voor het museum staat. Leerlingen van de Wim Monnereauschool te Veendam hebben de afbeeldingen getekend die vertaald zijn in mozaïek-steentjes !

Woensdag 10 december, Oude Landhuizen in de Baltische Landen, door Frederik Erens (39)

In samenwerking met de Openbare Bibliotheek organiseerden we een lezing over landhuizen in de Baltische landen. De avond werd goed bezocht en er moesten stoelen worden bijgezet. De Duitse landadel had tot de Eerste Wereldoorlog een behoorlijk dikke vinger in de pap op het Baltische platteland. Het merendeel regeerde in de 19de eeuw als een soort vorst over de boeren, die als lijfeigenen werden beschouwd. Frederik Erens, bestuurslid van de Nederlands Baltische Vereniging is Balticum-kenner pur sang en heeft in de jaren negentig heel veel van deze oude landhuizen op foto vastgelegd en zich verdiept in de geschiedenis. Tijdens WO I werden al veel huizen beschadigd, maar tijdens het interbellum deels weer gerestaureerd. Na WO II raakten veel landhuizen, die vaak al oorlogsschade hadden, sterk in verval. Nu probeert men steeds meer landhuizen als cultureel erfgoed te restaureren, maar er is nog veel werk te verzetten.

Vrijdag 19 december, Kerst aan de Kade (163)

In samenwerking met de Muziek-, Dans- en Theaterschool Veendam en Grandcafé van Beresteyn organiseerde het Veenkoloniaal Museum onder de titel 'Kerst aan de Kade' een gezellige avond met muziek, schetsjes en Oost-Europese hapjes en drankjes. Het gebeuren vond plaats rond het oude bolschip de Ebenhaëzer en de oude dorpskroeg die in het museum is nagebouwd. Er werden havenliedje gezongen en ook korte Zweedse liedjes. In een Dickens-achtige entourage kon men natuurlijk ook genieten van glühwein en bijzondere hapjes uit Oost-Europa.

Zaterdag 20 december en zondagmiddag 21 december Kerstmarkt

In samenwerking met de VVV, plaatselijke ondernemers en culturele instellingen heeft het Veenkoloniaal Museum in 2014 voor de tweede maal de Oostzeedagen (vorig jaar Letlanddagen) georganiseerd. Met de tweedaagse Kerstmarkt sloot de werkgroep de Oostzeedagen, die op 18 november met een lezing met als titel Letland en de Groninger coastervaart begon, officieel af. De werkgroep kijkt terug op een geslaagd project, waarbij het aantal deelnemers aan de kerstmarkt verdubbeld is en ook de plaatselijke ondernemers actiever hebben geparticipeerd door het organiseren van eigen activiteiten tijdens de kerstmarkt.

Veenkoloniaal Museumprijs uitgereikt aan het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal

Om de twee jaar wordt de Veenkoloniaal Museumprijs uitgereikt. Deze wordt toegekend aan personen of instellingen die in grote mate hebben bijgedragen aan het populariseren van de Veenkoloniale geschiedenis. Dit jaar viel de eer te beurt aan het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal.

We volgen het juryrapport:

De hoeder en verspreider van cultuurhistorie: Streekhistorisch Centrum Stadskanaal. Zo staat het te lezen in het in 2009 verschenen boek '250 jaar Stadskanaal: van Bareveld tot Barnflair'. Aangezien dit allerminst uit louter klaroenstoten en jubelzangen bestaat, valt deze lof des te meer op. Zo bezien, mag de jury van de Veenkoloniaal Museumprijs zich wel achter de oren krabben. Waarom is haar keuze niet eerder op het Streekhistorisch Centrum gevallen? Tenslotte wordt er al sinds 1975 hard gewerkt om de geschiedenis van de wondere wereld van t Knoal onder de aandacht van een breed publiek te brengen. Dat doel is in bijna veertig jaar in essentie niet veranderd. Vanaf het begin waren documentatie en presentatie van de geschiedenis van de eigen streek de pijlers van zijn bestaan. Een keuze die verstandig is gebleken. Vooral de beeldcollectie is bekend bij iedereen die met eigen ogen wil zien hoe de wereld langs het Stadskanaal op vaak stormachtige wijze is veranderd. Die ontwikkeling doet haast Amerikaans aan. Hier weliswaar geen trek naar het wilde westen, maar naar het wilde oosten. In de achttiende en negentiende eeuw verschoof het de grens van Bareveld tot Barnflair al maar weer. Stadskanaals boegbeeld Geert Teis mag dan de wereld van zijn jeugd als een rustieke pastorale hebben beschreven, van meet af aan heeft het Streekhistorisch Centrum juist aandacht gehad voor de dynamiek van deze veenkolonie. Eerst als leverancier van turf, later als drukbevaren schakel in de nationale energieweg, als experimenterende landbouwkolonie en als industrieel- en dienstencentrum. Voor die aanpak was moed nodig, want het historische besef had in de beginjaren van zijn bestaan niet over. De liefde voor het land van de rechte lijnen en wijde horizonten was in de jaren zeventig van de vorige eeuw duchtig bekoeld. En het ergste was nog, dat de eigen bevolking al helemaal niet overliep van trots op het historisch gegroeide landschap en de achtergrond daarvan. Het land moest verkaveld en de kanalen, wijken en monden gedempt worden. Vooruitkijken was de boodschap. Er was voor de initiatiefnemers moed nodig om tegen deze hardnekkige stroom in een museum en historisch documentatiecentrum te stichten. Er is sprake van een zekere ironie in de geschiedenis van het Streekhistorisch Centrum. Een gebouw met een niet onbesproken verleden werd het hart van zijn bestaan. In de fraaie boerenvilla met bordes en gepleisterde voorgevel waren Jacob Maarsingh en

PUBLIEKSACTIVITEITEN

zijn vrouw de laatste bewoners. Maarsingh was als Musserts gevolmachtigde voor Groningen en Drenthe een speciale vertrouweling van de leider van de NSB geweest. Zijn vrouw overleefde haar man en liet de monumentale woning aan de gemeente na. Wat te doen? Veel Knoalsters gromden. Het volk van de dege degelkhaid vond dit te ver gaan. Een delicate kwestie. Als een salomonsoordeel werd het omstreden monumentale pand toen aan de jeugdige Stichting Streekhistorisch Centrum te huur aangeboden. Gelukkig bleek de 'wille vast as stoal' van de opposenten niet zo sterk dat deze kwestie bleef doorsudderen. De nieuwe bewoners gingen voortvarend aan de slag en maakten duidelijk dat de liefde voor het Knoalster verleden bij hen in goede handen was. Ondanks de grandeur van het nieuwe onderkomen was dit bepaald niet als museum gebouwd. Dat betekende voor de medewerkers creatief improviseren om de exposities tot hun recht te laten komen. De degelijkheid, zo kenmerkend voor de Stadskanaalster bestuurders, is in het subsidiebeleid vooral als zuinigheid met vlijt gepresenteerd. Aan vlijt heeft het de medewerkers van het Streekhistorisch Centrum nooit ontbroken en zuinigheid werd als vanzelf hun tweede natuur. De regionale pers, die in de loop der jaren de Stadskanaalster hoeder van het verleden met sympathie tegemoet trad, versloeg haar activiteiten in voor- en tegenspoed met aandacht voor het detail. Recentelijk werd de strijd om het bestaan nog met veel gevoel voor dramatiek beschreven. Nu was het de strijd tegen de muizen die de aandacht trok. Het is tekenend voor het Centrum dat de directeur zich, gewapend met een muizenval, persoonlijk aan het front bevond. Niet de moderne dodelijke giften werden op de knagende indringers losgelaten, maar de traditionele muizenval. Een historisch verantwoorde aanpak van de jongste bedreiging. En juist die historisch verantwoorde aanpak heeft het Centrum tot een begrip in de regio gemaakt. Na veertig jaar is het alom bekend in de Gronings-Drentse veenkoloniën en in Westerwolde. Bij afwezigheid van een vergelijkbare instelling in Groningens Zuidoosthoek breidde het de activiteiten dan ook uit tot Westerwolde en de aangrenzende Drentse Monden. Nog onlangs kon een karakteristiek huisje als depot worden aangewend. In de loop der jaren werden de werkzaamheden uitgebreider en gevarieerder. De documentatie groeide. Lezingen, exposities, manifestaties en publicaties maakten de geschiedenis van het gebied toegankelijker. In acties tot behoud van het karakteristiek landschap speelde het met verve zijn rol. Nadrukkelijk heeft de jury de instelling en niet de persoonlijke inbreng van de hoofdrolspelers willen eren. Die waren er zeker, maar de kracht van het Centrum is in al die veertig jaren toch het collectief aan vrijwilligers geweest. Zij gaven het draagkracht en verzekerden zijn voortbestaan. Zonder hen zou het Streekhistorisch Centrum geen veertig jaar hoeder en verspreider van cultuurhistorie zijn geweest.

De jury van de Veenkoloniaal Museumprijs 2014

Prof. Dr. Maarten Duyvendak (voorzitter), José Martin, Martin Hillenga, Hendrik Hachmer Harm van der Veen.

Lezingen

Het aantal lezingen lag dit jaar lager dan voorgaande jaren. Enerzijds komt dit omdat onze werkgroep die lezingen hield bij ouderen, vanwege diverse omstandigheden bijna niet op pad ging. Anderzijds worden verenigingen zoals Vrouwen van Nu kleiner en ziet het ernaar uit dat de opbloei van historische verenigingen weer op zijn retour is. Het museum biedt via haar website en de site www.historischhuis.nl/sprekersgids een viertal lezingen aan, te weten: Met de groeten uit Riga, over de Oostzeevaart; Kapiteinsvrouwen aan boord; Anthony en Jacob Winkler Prins, de bekende onbekenden; en De geschiedenis van de Veenkoloniale Landbouwindustrie. Daarnaast stellen we op verzoek speciale lezingen samen.

In 2014 verzorgde de conservator, later directeur Hendrik Hachmer 14 lezingen voor in totaal 609 personen. De lezingen over de Oostzeevaart en de kapiteinsvrouwen blijven het populairst. De lezing over Anthony Winkler Prins werd dit jaar helaas niet één keer verzorgd.

Groeten uit Riga

14 januari: Leeuwarden, Scandinavische Vereniging 23
16 januari: InerWHEEL dames Hoogezand 29
14 juni: 't Nut Pekela 29
21 juni: Gouda, LVBHBV 22
22 oktober: Valthermond, Historische Vereniging 103

Het leven van Kapiteinsvrouwen aan boord

22 januari: Vrouwen van Nu, Eelde 36
3 maart Vrouwen van Nu, Barger Compascuum 27
26 maart IOOF, Sappemeer 35
8 oktober: RDW Veendam 49

De Oostzeevaart tijdens het interbellum

2 oktober: 25e Maritieme Congres te Bolderaja (Letland) 89

De kartonindustrie

20 februari: Siep & Co, Oude Pekela 55

De geschiedenis van de Veenkoloniale Landbouwindustrie

15 maart: Historische Vereniging Westervolde, Vlagtwedde 60
21 maart: Groenesteyn, Groningen 23
4 september: PCOB, Nieuwe Pekela 29

De werkgroep Verleden in Beeld hield op 17 april een presentatie bij Compaen in Veendam 90. Het totaal aantal deelnemers aan lezingen bedroeg 699.

Letse poppenmuseum in Gemeentehuis Veendam

In het kader van de Letlanddagen kwam eind dit jaar een twintigtal vitrines, waarin koffers met poppen en ander speelgoed, richting Veendam. Een deel kwam in het museum te staan en een ander deel in de hal van het gemeentehuis. Er waren oorlogspoppen en rijkelui's poppen, elk met een eigen verhaal, in een koffertje.

EXTERNE PRESENTATIES

Kapiteinshuis Pekela

Met het bestuur van de Stichting Kapiteinshuis Pekela is afgesproken om elk jaar in het achterhuis een wisseltentoonstelling met een aan de zeevaart verwant onderwerp in te richten. In 2014 stond de Oostzeevaart centraal. Bruiklenen ontvingen we o.a. van de Nederlands Baltische Vereniging en de Letse ambassade in Den Haag. De vrijwilligers kregen een instructie bij de tentoonstelling en er werd in samenwerking met het Museumhuis Groningen gewerkt aan een stappenplan ter verbetering van het depot.

Onder de titel Straumes - Stromingen - Strömungen organiseerden we in het kader van Riga 2014, Culturele hoofdstad van Europa, op uitnodiging van Letse collega musea maar liefst twee exposities in Letland: één in Riga Bad, het huidige Jurmala, (30-04-2014 t/m 01-06-2014) en één in de Letse hoofdstad Riga (11-04-2014 t/m 25-05-2014). We zijn daar al jaren te gast in het Mencendorfa nams museum.

Het is al bijna een traditie dat we om de twee jaar een expositie in Letland organiseren en wij op onze beurt om de twee jaar een tentoonstelling uit Letland of Riga organiseren.

We zijn er dan ook zeker trots op dat we juist tijdens Riga 2014 ons met twee exposities in de Culturele Hoofdstad van Europa mochten presenteren. Centraal stonden deze keer de Nederlandse tegels die in ballast door de schepen naar de steden rond de Oostzee werden vervoerd.

De tentoonstelling werd opgezet als een dubbel-expositie.

In Riga stonden de oude tegels centraal; in Jurmala (het vroegere Riga Bad) kunst die geïnspireerd was op de Nederlandse tegel. Om het project te kunnen realiseren, werd er samengewerkt met het Museum Stad Appingedam en het Heimatmuseum te Leer.

De deelnemende kunstenaars waren Gordon en Janett Brown, Margit en Rolf Hillen en Patrick Bergsma. Margit en Rolf Hillen en Janett Brown zijn voor het Veenkoloniaal Museum geen onbekenden. In het kader van het samenwerkingsverband Kultur am Emsdelta exposeerden ze al eens bij ons in het museum. De tentoonstelling in Riga werd geopend door de Nederlandse ambassadeur in Letland, de heer Henk van den Dool, en de expositie in Jurmala door plaatsvervangend ambassadeur drs. T.W.M. (Martijn) Lambarts.

Beide exposities trokken respectievelijk 5043 en 4438 bezoekers. Deze cijfers zijn buiten de bezoekerscijfers van het Veenkoloniaal Museum gehouden.

Zaterdag 6 september en zondag 7 september, Uitmarkt en Pruiverij Museumplein Veendam

Zaterdag 6 en zondag 7 september deden zowel het Veenkoloniaal Museum als de VVV mee aan de culturele en toeristische presentatie van het nieuwe seizoen. Voor muziek zorgde onze 'kiepkerel' Wim Dussel. Op de markt werden boeken en ouderwetse snoepjes verkocht en flyers uitgedeeld voor de VVV.

Vrijdag 19 december, Opening van 'Het verhaal van de Veenkoloniale landbouw' in de Stainkroeg aan de Ommelandervijk

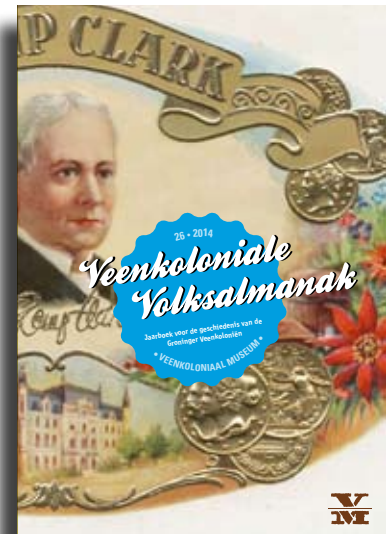
Na het overlijden van Henk (2007) en Coba ter Borg (2008), wonende te Borgercompagnie in de boerderij met de twee beelden Flora en Ceres, werd op testamentair verzoek van het echtpaar de stichting Collectie ter Borg opgericht. Het doel van de stichting is het in stand houden en exposeren van de grote collectie landbouwgereedschappen die Henk in zijn boerderij had verzameld.

Na vijf jaar zoeken, passen en meten vond de stichting voor de omvangrijke collectie een geschikte plaats achter de Stainkroeg van Geert en Alie Panman te Ommelandervijk. Hiermee kan de wens van Henk en Coba in vervulling gaan. In samenwerking met de stichting Collectie ter Borg is op de Ommelandervijk met hulp van vrijwilligers en medewerkers van het Veenkoloniaal Museum uit de verzameling Ter Borg 'het verhaal van de Veenkoloniale landbouw' gedestilleerd.

Veenkoloniale Volksalmanak

De Veenkoloniale Volksalmanak verscheen begin 2014 al weer voor de 26ste keer. De redactie van de Veenkoloniale Volksalmanak bestond uit Harm van der Veen, Frens Jonker, Hendrik Hachmer, Martin Hillenga en Petra Maters. Dankzij de inbreng van diverse schrijvers ontstond er weer een gevarieerd nummer van 200 pagina's. De almanak is ook in onze museumwinkel verkrijgbaar en bij diverse boekhandels in de regio. Daarnaast werd er vanaf augustus hard gewerkt aan de voorbereiding van de 27ste editie, die in 2015 zal verschijnen.

Omzien naar het Museum

Het Omzien naar het Museum verscheen in januari 2014 en juni 2014. Het magazine wordt niet alleen naar de Vrienden van het Museum verzonden, maar in kleine oplage ook in Veendam en omgeving verspreid.

Rederbulletin

Sinds 2003 worden voor het varende museumschip Familietrouw redercedullen groot € 25,- uitgereikt. De redercedullehouders betalen dit ieder jaar, hetgeen ten goede komt aan het onderhoud van het schip. Om redercedullehouders op de hoogte te houden van het wel en wee van het schip, verschijnt het rederbulletin met een overzicht van het komende vaarseizoen. Het bulletin verscheen in april 2014.

Algemeen

In totaal bezochten 46 schoolgroepen met 1.372 leerlingen het museum. Hierbij zaten 4 scholen die nog niet eerder in het museum waren geweest. Ook dit jaar weer verspreid over het jaar, maar met een piek in januari/februari/maart, juni/juli en september/oktober.

In 2014 kwamen er weer meer scholen dan in 2013.

Er waren in 2014 drie exposities die door scholen bezocht werden.

De reizende Anne Frank tentoonstelling werd nog 1x bezocht door 29 leerlingen van de Braskorf uit Veendam. (In 2013 kwamen er 7 schoolgroepen met 190 leerlingen voor deze tentoonstelling).

Voor de tentoonstelling 'De erfenis van Napoleon' kwamen in 2014 nog 10 groepen (in totaal 245 leerlingen van: de Noorderbreedte, de Ommewending en Muziekschool uit Veendam; de H. Westerschool uit Oude Pekela; de Windroos uit Delfzijl). (In 2013 kwam er 1 schoolgroep met 13 leerlingen voor Napoleon.)

5 groepen (138 leerlingen) van de Winkler Prins brachten in het kader van de lessen CKV een bezoek aan de tentoonstelling Rolf Dieter Meyer-Wiegand.

Ook zijn er nog steeds scholen die het museum bezoeken in het kader van een project.

Omdat we niet voor iedere school de speurtocht kunnen aanpassen, passen onze schoolbegeleiders het inleidende verhaal dan zoveel mogelijk aan het projectthema aan.

In het kader van de VMBO-carrroussel kwamen in januari 2 leerlingen van de Ubbo Emmius Veendam een dagje meekijken in het museum bij het werk van de conservator, registrar, werkgroep prehistorie en bibliotheek.

Leerlingen (17) van de Wim Monnereauschool kwamen in de periode april-juni naar het museum voor het project Social Sofa; na een rondleiding en uitleg door een van onze schoolbegeleiders maakten zij onder leiding van de kunstenaars Liesbeth Peeters en Ronald Raaijmakers van Bureau Het Wilde Oosten/Groninger Verhalenbankenproject tekeningen/ontwerpen voor de mozaïekbank

die half december aan het museum geschonken werd.

Het Aletta Jacobscollege uit Hoogezand kwam (voor het elfde jaar) in juni op bezoek in het kader van het project 'Verken je omgeving'. Op drie achtereenvolgende dagen kwamen in totaal 235 leerlingen op de fiets naar het museum.

Dit jaar was er voor het eerst Open Monumenten-Klassendag, 1 dag vóór Open Monumentendag konden leerlingen m.b.v. de Monumentenkijker monumenten bezoeken.

28 leerlingen van de Jenaplanschool In de Manne deden hier aan mee en kwamen 'kijken' naar ons gebouw (aan de binnen- en buitenkant).

Andere scholen bezochten niet alleen het museum zelf, maar ook het museumschip de Familietrouw. In oktober kwam De Noorderbreedte uit Veendam met 45 leerlingen.

Het programma 'een halve speurtocht en onder leiding van een museumgids een bezoek brengen aan het kerkhof in Veendam' is ook in 2014 wederom geboekt, maar dan alleen voor leerlingen van groep 8 en voor leerlingen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

Er zijn nog steeds twee speurtochten voor het basisonderwijs, één voor de allerkleinsten en één voor de bovenbouw. De voor 2008! geplande speurtocht voor de middenbouw is er nog niet. Voor de bovenbouw is er inmiddels wel een nieuwe speurtocht. De oude bovenbouw speurtocht is vertaald in het Duits en beschikbaar voor Duitse leerlingen die apart of samen met Nederlandse leerlingen het museum bezoeken.

Voor de hogere klassen van het voortgezet onderwijs (4 HAVO en 4 en 5 VWO) moet wellicht nog een kleine speurtocht/vragenlijst gemaakt worden. Voor deze groepen is er niet echt geschikt lesmateriaal om het bezoek te begeleiden.

Voor de Winkler Prins uit Veendam is er een speciale speurtocht ontwikkeld voor de groepen uitwisselingsscholieren. Dit is een aangepaste speurtocht in het Engels. De Nederlandse leerlingen fungeren dan als gids (zij hebben vooraf een instructie rondleiding gekregen). Het bezoek wordt gezamenlijk gestart in de filmzaal met een inleidend praatje over de geschiedenis van de Veenkoloniën (ook in het Engels). Ook in 2014 is deze speurtocht niet meer gebruikt, hij was toch te moeilijk voor veel buitenlandse leerlingen (slechte kennis van het Engels).

Lesmateriaal

Nog steeds worden de Tiemo Tijdloos Ontdekdozen met historische voorwerpen geleend. Er is inmiddels een derde leskist klaar voor uitleen. Er is nog steeds veel vraag naar. Ook werden een aantal keren verkleedkleden uitgeleend (Ot en Sien stijl). Scholen kunnen daarnaast op verzoek specifieke voorwerpen lenen in het kader van een speciaal project op school. Voor leerkrachten zijn er materialen te leen in onze bibliotheek. De informatie op de website van het museum kan ook uitstekend gebruikt worden als voorbereiding op een museumbezoek. In 2013 is ook de digitale geschiedenisgids van Harm van der Veen op onze website gezet, Bruin Goud, geschikt voor leerlingen van het basisonderwijs.

Begin 2010 was er een speciale uitgave van Tiemo Tijdloos: SMS taal op grafstenen. Ook de scholen die in 2014 het kerkhof bezochten kregen na afloop nog een exemplaar mee. Maar voor komend jaar is deze uitgave niet meer beschikbaar, de laatste exemplaren zijn uitgedeeld. Verder was er nog een speciaal speurtochtboekje bij de tentoonstelling Van Kofschip tot Winkelparadijs. Dit boekje werd vanaf eind mei 2011 uitgedeeld aan alle kinderen die individueel of met school het museum bezochten. Ook in 2014 lagen deze boekjes nog bij de balie om uit te delen. De bedoeling is om een nieuwe versie te maken, waarbij de volgorde van de vragen beter klopt met de looproute door het museum. Ook hiervan zijn geen exemplaren meer voorradig.

Schoolmuseumproject

Dit jaar waren er geen scholen die het museum bezochten via het Schoolmuseumproject. Studenten van een PABO maken dan een eigen speurtocht en begeleiden de schoolgroep.

Cultuureducatie markt

Aan deze beurs, die jaarlijks georganiseerd wordt door CultuurClick voor leerkrachten uit het basisonderwijs, hebben we dit jaar niet meegedaan.

PUBLIC RELATIONS

Dag- en weekbladen

Door de opkomst van de sociale media heeft de traditionele krant het zwaar te verduren. Nieuws is vluchtig geworden en steeds minder mensen lezen de krant. Gelukkig zijn de regionale kranten ons nog steeds zeer welwillend en hebben we ook niet te klagen over de regio-editie van het Dagblad van het Noorden, maar juist het regionale heeft ook zijn beperkingen. Zo lezen wij in de Veenkoloniën niets over het Openluchtmuseum 'Het Hooge Land' te Warffum en in Warffum lezen ze niets over het Veenkoloniaal Museum te Veendam. Jammer, want zo weten de musea in de provincie ook niet het publiek in de stad te bereiken. Adverteren is slechts een beperkte optie.

Regionale zenders

De regionale zenders zoals Radio Parkstad en Radio Westerwolde pakken onze persberichten goed op. Ook RTV Drenthe weet de weg naar het Veenkoloniaal Museum te Veendam te vinden. Minder tevreden zijn we over RTV Noord. Ondanks het feit dat we kwalitatief goede kunstexposities organiseren, zien we ons museum bijna nooit in kunstprogramma's voorbijkomen. Ook werd er, ondanks verzenden van diverse persberichten, niets gedaan aan het feit dat het Veenkoloniaal Museum op 14 december 2014 het 75-jarig bestaan vierde.

Websites

Het Veenkoloniaal Museum onderhield naast haar eigen pagina www.veenkoloniaalmuseum.nl ook de pagina's www.zeemansgraven.nl, www.familietrouw.nl, www.mesolithicum.nl en voor de gezamenlijke maritieme musea in Groningen de website www.grommo.nl. Daarnaast werd ondersteuning verleend bij het realiseren van een website voor de Nederlands Baltische Vereniging.

Facebook (1756 volgers per 31-12-2014)

Sinds 2009 zijn we ook actief op Facebook. Het aantal volgers groeide van 190 vrienden in 2010 naar 1756 in 2014. Helaas voerde Facebook in 2014 ingrijpende veranderingen door. Onze vrijwilligers hadden de Facebook-pagina opgezet als een persoonlijke pagina, maar deze werd in november noodgedwongen overgezet in een non-profit FB-pagina. Tijdens het omzetten zijn helaas veel bijschriften bij foto's verloren gegaan en dreigden we de controle over de FB-pagina kwijt te raken. De Facebook-organisatie zag de mailadressen van de oude beheerders niet meer als contactpersonen. Daardoor dreigde onze FB-pagina door anderen gekaapt te kunnen worden. Gelukkig bood het gebruik van het mailadres van onze nieuwe conservator Elise van Ditmars uitkomst. Via haar mailadres konden we weer toegang krijgen en vervolgens weer nieuwe beheerders aanmaken.

Twitter (236 volgers)

Sinds 2012 is het museum ook actief op Twitter. Het museum heeft eind 2014 inmiddels 236 volgers.

Digitale Nieuwsbrief (416 abonnees)

De digitale Nieuwsbrief verscheen in 2014 tien keer. Met de Nieuwsbrief houden we o.a. onze vrijwilligers op de hoogte van komende activiteiten.

Affiches en folders

Alhoewel we nog steeds affiches drukken, hebben we de oplagen sterk verminderd. Dit omdat heel veel collega musea geen posters meer ophangen en we ook bij horecagelegenheden steeds minder plak-mogelijkheden zien. Wel worden elk jaar folders in de drie noordelijke provincies verspreid. Deels doen we dit via verspreidingsbureau De Groninger Klei en deels in eigen beheer.

Adverteren

Het advertentiebudget van het museum is klein, maar het effect van adverteren is duidelijk meetbaar. Persberichten alleen werken niet meer. Bovendien gaat de aandacht voor een expositie vaak snel weer verloren. Met adverteren weten we toch telkens weer publiek te prikkelen en zien we na een advertentie in de Volkskrant het bezoek in het navolgende weekeinde weer stijgen. Voor de komende jaren zal het advertentiebudget daarom omhoog moeten om onder de aandacht van het publiek te blijven. Wel zal er gekeken moeten worden welke advertenties voldoende spin-off creëren. Adverteren in een gemeentegids is weinig zinvol.

Infoborden Eemshotel

In samenwerking met de Grommo, het Groninger Maritiem Overleg van de maritieme musea in Groningen, waar het Veenkoloniaal Museum zich bij heeft aangesloten, werden in 2010 infoborden geplaatst in de overdekte gang.

Matrixborden

De tentoonstellingen en activiteiten van het museum stonden regelmatig op de zogenaamde matrixborden in het centrum, maar ook vaak op de borden bij de invalswegen van de gemeente Veendam. Dit werd ook door bezoekers zeer op prijs gesteld.

VVV VEENKOLONIEN

Voortgang toeristische Campagne Veenkoloniën

Sinds 2013 fungeert VVV-coördinator Nathanja Mulder als contactpersoon voor de Veenkoloniën binnen de toeristische campagne voor Oost-Groningen. Het kantoor en de winkel zijn in het museum geïntegreerd. In 2014 werd een flyer ontwikkeld waarin men in het kort enkele tips en informatie over de omgeving kan vinden. De VVV was al snel door de voorraad heen en bij de herdruk is ervoor gekozen om ook een Duitse versie van de flyer uit te brengen.

Uitbreiding routes en arrangementen

In 2014 werden er nieuwe arrangementen en routes ontwikkeld voor de Veenkoloniën, zoals het Rondje EigenWijze tuinen, zowel een fietstocht alsmede een arrangement voor de tuin- en kunst-tiendaagse en ook te gebruiken buiten de zomer. Daarnaast is er ook de ZoveelKerken-route, een tocht langs 20 kerken in de Veenkoloniën, bestaande uit een 40-km-rondje door Veendam en Pekela en een 30-km-rondje door Sappemeer en Menterwolde.

Langs de Oude AE is een fiets- en wandelarrangement onder leiding van een landschapsgids.

Promotieacties

Hieronder een kleine greep uit de promotie-acties.

februari: Recreatietassen uitgedeeld aan leden van de Bruine vloot.

maart: Bijdrage aan de bijlage Genieten (Thema Natuur en Historische Rijkdom) van Marketing Groningen. Deze bijlage ging in een oplage van 100.000 mee met landelijke bladen zoals de Telegraaf.

april: Promotie tijdens de ANWB Kampeerdagen en de Toeterrit in Veendam. Tevens eerste jaar van uitgave van de recreatiekrant voor de Veenkoloniën.

Merel en Finn naar Finn

april- september: In samenwerking met andere Oost-Groninger gemeenten presenteerde Veendam zich op de Landesgartenschau.

mei: Deelname aan 'Meimaand Fietsmaand' met de route ZoveelKerken en promotie-actie tijdens Oldtimerrally in Leer.

juni: Promotie tijdens activiteiten van de NNMC (Noord-Nederlandse Motor- en Auto-Club).

juni- september: 1200 Promotietassen uitgedeeld aan (vaar)recreanten in de Veenkoloniën.

augustus: PR (social media en interviews, kranten) rond nominaties van VVV-lid Camping ZomersBuiten te Oude Pekela. De camping werd genomineerd voor de Vekabo-prijs (uiteindelijk de 2de prijs) en voor de VVV Rob de Bes Award (3de prijs).

december: Promotie en profilering tijdens Vrijbouter Kampeerbeurs en de Oostzeedagen/Kerstmarkt.

Oostzeedagen

In samenwerking met de plaatselijke ondernemers en culturele instellingen binnen cultuurcentrum van Beresteyn werd in 2014 voor de tweede maal de Oostzeedagen georganiseerd. Dit evenement bestaat uit een reeks van activiteiten, waaronder een kerstmarkt. De werkgroep kijkt terug op een geslaagd project, waarbij het aantal deelnemers aan de kerstmarkt verdubbeld is en ook de plaatselijke ondernemers actiever hebben geparticipeerd door het organiseren van eigen activiteiten tijdens de kerstmarkt.

Overeenkomst te leveren producten Gemeente Veendam

Uitkomst

1. Vorming en beheer van collecties: depots 890 m²; 20.000 objecten 2. Vorming en beheer collecties: permanente opstelling 960 m², waarin 7500 objecten. 3. Twee wisseltentoonstellingen (expositieruimtes 200 m²) 4. Publieksactiviteiten 8x per jaar 5. Groepsbezoek/arrangementen: 100 groepen, totaal 4000 bezoekers 6. Educatieve producties: (diverse lespakketten, speurtochten, kleurplaten) 7. Museumwinkel met souvenirs en publicaties (w.o. Veenkoloniale Volksalmanak, oplage 1000 ex.) 8. Uitgave Museumnieuws 'Omzien' 2x p.jr. 9. Prijsstoeckenning: tweejaarlijks H.J. Keuningprijs en tweejaarlijks Veenkol.Museumprijs 10. Externe lezingen: 10x p.jr. 11. Externe presentaties: minimaal 1x p.jr. 12. Externe educatieve activiteiten: werkgroep Familietrouw 13. Documentatie en onderzoek: in stand houden en uitbreiden bibliotheek en doc. centrum (70 m² waarin 16000 foto's, 3000 dia's, 71 strekkende meter publicaties en 6 strekkende meter archieven). Ondersteuning Werkgroep prehistorie. 14. Dienstverlening op het gebied van digitale fotografie 15. Dienstverlening op het gebied van educatie 16. Instandhouden Kapiteinshuis i.s.m. de Stichting Westers 17. Instandhouden oudste varende turfschip in de provincie Groningen: de Familietrouw	1. Kwalitatief op hetzelfde niveau. Registratie en digitalisering. 2. Kwalitatief op hetzelfde niveau; 3. 9 wisseltentoonstellingen 4. 25 publieksactiviteiten 5. 138 groepen, totaal 3124 bezoekers 6. i.s.m. Erfgoedpartners nieuwe 2 producten, van Beresteyn tijdlijn, 4 speurtochten, 7. Museumwinkel met souvenirs en publicaties (w.o. Veenkoloniale Volksalmanak, oplage 1000 ex.) 8. 2x Omzien 9. Veenkoloniaal Museumprijs voor Streekhistorisch Centrum Stadskanaal. Oorkonde en € 500,- 10. 14 lezingen door de conservator, 1 lezing werkgroep Verleden in beeld 11. Expositie in Kapiteinshuis, Jurmala, Riga 12. Familietrouw in Meppel, Appelscha, Bareveld, Groningen en Pekela 13. Ombouw i.s.m. museumbibliotheek Streekhistorisch Centrum Stadskanaal tot kerncollectie Veenkoloniën. Digitalisering samen met KB te Den Haag. Digitalisering foto's i.s.m. Groninger Archieven. Werkgroep Prehistorie verslaglegging voor Depot Nuis. 14. Aantal bestellingen neemt toe. Alles via Beeldbank Groningen. 15. Diverse scholen in VM, ook deelname totaalaanbod vBeresteyn 16. Expo ingericht de Oostzeevaart. Sjoerd Nipperus ingezet voor depotverbetering. Voorwerpenregistratie. 17. Door vrijwilligers, onderhoud aan motor, roef en ruim.

ADDENDUM GEMEENTE VEENDAM

Doelstellingen 2010 - 2014

1. 20.000 Bezoekers
2. 1000 Donateurs
3. achterstand in collectiebeheer inlopen
4. 2 tijdelijke tentoonstellingen per jaar
5. stimuleren educatie in het algemeen en de erfgoededucatie in het bijzonder.

Kwaliteitseisen

1. Kwaliteit geleverde producten toetsen via periodiek onderzoek onder bezoekers.
2. Uitgeven van publicaties.

Nadere afspraken/ verbeteringen

1. Inhalen achterstand registratie, documentatie en conservering
2. Ontwikkelen educatief project om kerntaak educatie meer inhoud te geven.
3. Relaties met subsidiegevers verstevigen en nieuwe relaties met andere gemeenten in werkgebied vergroten
4. Groepsbezoek bevorderen door arrangementen met partners Cultuurcentrum en in de regio
5. Omzet museumwinkel vergroten
6. Samenwerken met partners Cultuurcentrum.
7. Kengetallen Veenkoloniaal Museum

Bruiklenen werden verstrekt aan

Museum Stad Appingedam, Deutsches Sielhafenmuseum Carolinensiel, Historisch Museum Deventer, Groninger Archieven te Groningen, Groninger Museum te Groningen, Heimatmuseum Leer (Dld.), Jurmela City Museum te Jurmela (Letland), Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela, Nationaal Vlechtmuseum te Noordwolde, Mencendorfa nams Museum te Riga (Letland), Cultuurcentrum van Beresteyn Veendam, diverse scholen en verzorgingstehuizen in de regio.

Uitkomst

1. 20.783 bezoekers waarvan 5432 buitenmuur (o.a. lezingen, Familietrouw)
2. Aantal verminderd door afzeggingen i.v.m. recessie: 825
3. Bijna 80 % digitaal geregistreerd.
4. 6 wisseltentoonstellingen gerealiseerd
5. Goede samenwerking met Erfgoedpartners, cultuurcentrum vB, WP scholengemeenschap, Aletta Jacobs, Pekela: Ons Dorp, bezoek kerkhof in kader Memento Mori.

Uitkomst

1. Doorlopende toetsing via enquêteformulieren. Gastenboek bij wisselexpo's.
2. Veenkoloniale Volksalmanak 26, Omzien, Rederbulletin.

Uitkomst

1. Gestage voortgang in langdurig project, ca. 100 per maand.
2. Totaalproj. van Beresteyn & Erfgoedpartners
3. Via uitnodigingen, gesprekken politieke partijen, etc., toeristische werkgroepen en via VVV-Veenkoloniën.
4. Gezamenlijke activiteiten o.m. met de VVV, STAR, en Marketing Groningen. Let op, we gaan steeds meer naar individueel bezoek Groepen steeds kleiner. Tien jaar geleden nog ± 30, nu soms niet meer dan 8
5. Stabiel, verkoop boeken loopt terug, souvenirs doen het goed
6. Oostzeedagen, lezingen, BHV, educatie-overleg, korting voor bibliotheekleden.
7. Nettolast p/inwoner gem. Veendam € 2,69 en p/bezoeker € 3,70 (uitgaand van 20.000 bezoekers. De bedragen zijn tot stand gekomen door de aan de gem. Veendam te betalen huur (€ 33.964,-) af te trekken van de verkregen subsidie.

Bruiklenen werden ontvangen van

Het Anne Frank Huis te Amsterdam, Drents Museum te Assen, Consulaat van Estland te Bilthoven, Groninger Archieven te Groningen, Groninger Museum te Groningen, Emsland Moormuseum Groß Hesepe (Dld.), Fries Museum te Leeuwarden, RCE te Rijswijk, Fries Scheepvaartmuseum te Sneek, Sloßmuseum Sögel (Dld.), Nationaal Militair Museum Soest.

Inhoudelijke subsidieverplichtingen

Provincie Groningen

1. conservering, beheer en onderhoud collecties: depots 890 m²; 20.000 objecten
2. Vorming en beheer collecties: permanente opstelling 960 m², waarin 7500 objecten.
3. Instandhouden oudste varende turfschip in de provincie Groningen: de Familietrouw

4. vorming, beheer en onderhoud collecties: documentatie in bibliotheek/doc.centrum (70 m² waarin 16000 foto's, 3000 dia's, 71 strekkende meter publicaties en 6 strekkende meter archieven).
5. digitaliseren van de collectie

6. Presentatie van de museale collectie d.m.v. vaste en wisseltentoonstellingen
7. Presentatie van de museale collectie d.m.v. publicaties en manifestaties (bijv. debatten, lezingen, excursies, Open Dag)

8. Actieve bijdrage aan digitale en fysieke integrale projecten in de regio

9. Ondersteuning Werkgroep Prehistorie
10. Prijstoekenning: tweejaarlijks H.J. Keuningprijs en tweejaarlijks Veenkoloniaal Museumprijs

Uitkomst

1. Kwalitatief op hetzelfde niveau. Circa 100 beschrijvingen per maand.
2. Kwalitatief op hetzelfde niveau; regelmatige wisseling objecten
3. Inkomsten komen uit deelname aan activiteiten in de provincie en daarbuiten, zoals deelname aan Meppel vol Vaart, Turfvaardagen Appelscha, Open Monumenten dag Bareveld, Oud Winschoterdiep Groningen; bezoek van diverse schoolklassen aan boord; Erfgoedpartners project Familietrouw; donaties via redercedulsysteem
4. Ombouw van museumbibliotheek tot kerncollectie Groninger Veenkoloniën in samenwerking met Streekhistorisch Centrum Stadskanaal, KB Den Haag, Groninger Archieven Groningen,
5. Verregaande digitalisering collectie. Krantencollectie d.m.v. project Metamorfose van K.B. te Den Haag, foto's Beeldbank Groningen, collectie Adlib.
6. Vaste collectie vertelt het verhaal van de Groninger Veenkoloniën, update kartenzaal, 6 wisselexpositie.
7. Deelname Open Monumentendag, Rabo Museumdag, Museumweekend, open dagen Cultuurcentrum. Lezingen in de provincie, gastspreker 25ste Maritieme Congres Riga, samenwerking Landschapsgidsen Groningen, Deelname Museumvereniging
8. Vervolg digitaliseren fotocollectie voor beeldbank Groningen. Deelname Memento Mori project Erfgoedpartners; organisatie Oostzeedagen i.s.m. VVV Veenkoloniën; partners cultuurcentrum van Beresteyn; Samenwerking Huis voor de Kunst; STAR Stadskanaal; Monumentencommissie Veendam; Com. Open Monumentendag.
9. Aflevering rapporten Depot Nuis, overleg Prov. Archeoloog Groenendijk
10. Veenkoloniaal Museumprijs voor Streekhistorisch Centrum Stadskanaal in de vorm van een geldprijs en een oorkonde.

ADDENDUM PROVINCIE GRONINGEN

11. Nadrukkelijk uitdragen van het bovenregionale / landelijke belang van de collectie en de prominente rol van het VM hierin, o.m. via de website het verhaal van Groningen
12. Netwerken: het aantoonbaar (structureel) projectmatig samenwerken met erfgoedorganisaties en met andere instellingen, op regionaal en nationaal niveau
11. Bijdragen aan tentoonstellingen in de drie noordelijke provincies, het aangrenzende Emsland en Ostfriesland, inzet museumschip Familietrouw in genoemde regio's, bruikleenaanvragen van div. musea
12. Instandhouden Kapiteinshuis i.s.m. de Stichting Westers. Actieve participatie in gemeentelijke Open Monumentendag, Monumentencommissie, Verregaande samenwerking met Groninger Archieven, Landschapsgidsen Groningen, Museum-Stad Appingedam, bijdragen aan projecten van Landelijke Museumver., contacten met middenstandsverenigingen, Letse ambassade, Samenwerkingsverbanden met o.a. Streekhistorisch Centrum Stadskanaal, Noordelijk- en Fries Scheepvaartmuseum, VVV Veenkoloniën, Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Cultuurcentrum van Beresteyn, Erfgoedpartners, Grommo, Museumvereniging (bestuursfunctie), Kultur am Ems, Heimatmuseum Leer, Sielhafenmuseum Carolinensiel, Emslandmoormuseum Gross Hesepe, Mencendorfa nams Museum Riga, Nederlands Baltische Vereniging

Doelstellingen 2013-2016

1. Stimuleren van actieve participatie van inwoners van de provincie Groningen
2. Stimuleren van (integrale) presentaties en instandhouding van de collectie Groningen
3. Versterken van de economie, de PR, de marketing en het vestigingsklimaat via het ondersteunen van de kunsten

Uitkomst

1. Actief bijdragen aan expo's zoals Boer & Beat, ouderactiviteiten met vanBeresteyn, Compaen, werkgroep Senioren
2. Doelstelling nummer één van het museum, verregaande specialisatie in overleg met collega's om doublures te voorkomen
3. Samenwerkingsverbanden met oa. AVEBE, Zechsal, bedrijvenpresentatie met bijvoorbeeld ambassadeur om oude historische handelsbanden aan te halen. Samenwerking met middenstand bijv. Oostzeedagen

Overige gewenste rapportage

1. Aantal en herkomst actieve deelnemers (postcode vrijwilligers)
2. Aantal en herkomst bezoekers uit de provincie Groningen (postcode)
3. Inzicht in verbindingen die zijn aangegaan met andere instellingen/sectoren waarbij aandacht is voor de verbindingen die kunnen worden gelegd met andere collecties in de provincie
4. Het gebruik van de digitale omgeving van onszelf in relatie tot andere partijen, sectoren c.q. digitale omgevingen bij het vergroten van het publieksbereik, de participatie en (integrale) presentaties (waaronder bijdragen aan de kennissite hetverhaalvangroningen.nl)

Bruiklenen werden verstrekt aan

Museum Stad Appingedam, Deutsches Sielhafenmuseum Carolinensiel, Historisch Museum Deventer, Groninger Archieven te Groningen, Groninger Museum te Groningen, Heimatmuseum Leer (Dld.), Jurmela City Museum te Jurmela (Letland), Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela, Nationaal Vlechtmuseum te Noordwolde, Mencendorfa nams Museum te Riga (Letland), Cultuurcentrum van Beresteyn Veendam, diverse scholen en verzorgingstehuizen in de regio.

Uitkomst

1. 2x 9241; 1 x 9401; 1x9408; 1x 9471; 1x 9501; 1x 9502; 1x 9503; 1x 9511; 1x 9585; 1x 9601; 1x 9602; 2x 9603; 2x 9605; 1x 9606; 2x 9611; 2x 9615; 1x 9626; 1x 9635; 5x 9636; 21x 9641; 14x 9642; 7x 9645; 3x 9646; 13x 9648; 6x 9649; 2x 9651; 2x 9663; 3x 9665; 2x 0675; 2x 9679; 2x 9681; 2x 9698; 1x 9717; 1x 9718; 1x 9721; 1x 9742; 1x D26810
2. Totaal 1184 bezoekers met Museum(Jaar)-Kaart. Herkomst bezoekers uit de provincie Groningen met een Museum(jaar)kaart, zie pagina 14, grafiek 4.
3. Museumstad Appingedam, Streekhistorisch Centrum Stadskanaal, Groninger Landschap, Groninger Archieven, Verhaal van Groningen, Grommo, Kapiteinshuis Pekela, L.V.B.B.V. afd. Groningen, Witte Zwaan Groningen, 250/400 jaar Stadskaal Sems-linie
4. Bijdrage aan het Verhaal van Groningen, Facebook pagina's zoals Stuutsiekoorn, Kapiteinshuis, Familietrouw, websites zoals zeemansgraven.nl, mansholt.nl, tiemotijdoos.nl, veenkoloniaalmuseum.nl, NBV Vlagtwedde

Bruiklenen werden ontvangen van

Het Anne Frank Huis te Amsterdam, Drents Museum te Assen, Consulaat van Estland te Bilthoven, Groninger Archieven te Groningen, Groninger Museum te Groningen, Emsland Moormuseum Groß Hesepe (Dld.), Fries Museum te Leeuwarden, RCE te Rijswijk, Fries Scheepvaartmuseum te Sneek, Sloßmuseum Sögel (Dld.), Nationaal Militair Museum Soest.

BIJLAGE SCHOOLBEZOEK

Overzicht scholen die vanaf 2010 t/m 2014 het Veenkoloniaal Museum bezochten, opgedeeld in basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs en anders/overig.

Onder de jaartallen staan een aantal codes:

smp: deelname aan schoolmuseumproject, ma: museumactie, FT: aan boord Familietrouw, H (Helmantel), G (Gasbuffer), TL (Tijdljn), WG (Wintergein)

Voor 2012 is er een extra code:V (Valk)

Voor 2013 zijn er twee extra codes: AF (Anne Frank) en N (Napoleon)

Voor 2014 ook nog AF en N; nieuw MW (Meyer-Wiegand)

Veendam		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Braskorf	Veendam		1x + 1x TL + 2x WG		1x	1x AF
De Butte	Borgercie		1x TL + 1x WG			
't Haimstee	Veendam		2x TL + 1x WG			
De Kern	Veendam		2x G + 2x TL + 3x WG			
Noorderbreedte	Veendam		1x WG			3x N 1xFT
Ommewending	Veendam		2x G			2x N
De Sleutel	Wildervank		1x TL + 1xWG			
Mgr. Bekker	Veendam		1x + 1x WG	1x	1x	
Viermaster	Veendam	1x	2x WG	1x TL	1x + 1xAF	
Westerschool	Wildervank		2x + 4x TL	1x	1x	
W. Monnereau	Veendam	2x	3x WG		2xAF	4x
H. Hardenberg	Veendam				1xAF	
In de Manne	Veendam		1x WG			2 x
Hoi Pipeloi (buitensch. opv.)	Veendam		1x			
Kinderopvang Poco Loco	Veendam					1x
Hoogezand- Sappemeer		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
't Heidemeer	Sappemeer					
Het Ruimteschip	Hoogezand	2x ma	1x	1x	1x	1x
Albrondaschool	Kielwinde- weer	1x + FT				
W.A. Scholten- school	Foxhol	2x				
Nico Bulder- school	Hoogezand	1x	1x	1x	1x	
Tho Thijsen	Sappemeer					1x
Galjoenschool	Sappemeer					1x

BIJLAGE SCHOOLBEZOEK

Stadskanaal		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
Oranje Nassau	Stadskanaal			2x		2x
prof. Langeveld-school	Onstwedde		1x smp			
Willibrordus	Stadskanaal		1x			
De Verbindingsweg	Musselkanaal		1x		1x	
De Ark	Stadskanaal		1x			
De Catamaran	Stadskanaal		1x	1x		
SBO De Baldakijn	Stadskanaal			2x		
Borger / Odoorn						
		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Mondenhoek	1e Exloermond	1x ma				
De Kruiplank	Drouwenermond		1x			
Pekela						
		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
Gr.v Prinstererschool	Nieuwe Pekela	FT	1x G	1x + F.T.		
H. Westerschool	Oude Pekela			1x + F.T.	2x	2x N
Theo Thijssen	Nieuwe Pekela		1x G + 2x L	F.T.	1x + 1xFT	
Feiko Clockschool	Oude Pekela			F.T.		
De Zevensprong	Oude Pekela		1x G	F.T.		
De Linde	Nieuwe Pekela	FT	FT + 2x TL	F.T.		FT
Willibrordus	Oude Pekela			F.T.		
Vlagtwedde						
		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
Het Gebint	Sellingen		1x smp			
De Hoeksteen	Ter Apel	FT			1x	
Slochteren						
		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Driespan	Harkstede		1x			
Bellingwedde						
		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
Westerschool	Bellingwolde		1x			
De Bron	Bellingwolde		1x H			
De Loopplank	Blijham					2x

BIJLAGE SCHOOLBEZOEK

Gem. Oldambt		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Flint	Winschoten				1xAF	
OBS Beukenlaan	Winschoten				2x	
De Leilinde	Winschoten		1x H			1x ma
De Waterlelie	Winschoten			1x		
OBS Houwinga- ham	Bad Nieuwe- schans				1x	
Kleine Dollard	Winschoten					1x
Aa en Hunze		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Badde	A'veensche- kanaal		1x G			
De Springplank	Eexterveen				1xAF	
Pr. W.A. School	Eext				1x	
Schuilingsoord	Zuidlaren		1x			
Menterwolde		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Mieden	Meeden			1x T.L.		
De Parel	Muntendam		2x + FT			
Europaschool	Muntendam	1x			1x + 1xAF	
De Wegwijzer	Zuidbroek				1x	
Overige plaatsen		2010	2011	2012	2013	2014
Basisschool						
De Lantschene	Oldetrijne (Frl)		1x			
Rengersborg	Farmsum				1x	
De Windroos	Delfzijl					1x N
Voortgezet onderwijs		2010	2011	2012	2013	2014
Winkler Prins	Veendam	6x	1x H + 1x G + 2x	4x + 3x V + 1x ma	8x + 1xN	1x 5x MW
Praktijkschool WP	Veendam	3x				2x
Ubbo Emmius	Veendam		1x	1x	3x	
Ubbo Emmius	Stadskanaal	1x	1x	1x	1xAF	1x
A. Jacobscollege	Hoogezand	1x	1x	1x	1x	1x
Rehoboth	Hoogezand		1x			
RSG Ter Apel	Ter Apel	FT				
Gomarius College	Groningen			1x		

BIJLAGE SCHOOLBEZOEK

Volw. onderwijs		2010	2011	2012	2013	2014
Noorderpoortcollege	4 vestigingen	4x	1x	1x	1x	2x
Hanzehogeschool	Groningen		1x			
RUG	Groningen	1x	2x		1x	1x
PABO Stenden	Groningen	1x	1x G	1x		
PABO Emmen	Emmen	1x				
Zeevaartschool	Delfzijl		1x			
AOC Terra	Groningen				1x	
Experience Gr.	Groningen					1x
COA	Ter Apel					1x
Muziekschool	Veendam					1x N
Buitenlands onderwijs		2010	2011	2012	2013	2014
Volkshogeschool	Aurich		1x			
Calvin College	Ver. Staten	1x				
School	Riga (Letand)		1x	1x	1x	
Volkshogeschool	Meppen		1x			
School	Weener			1 x		
Evangelisches Bildungszentrum	Ost-rhauderehn					2x

Overzicht bezoekersaantallen / groepen scholen 2010 t/m 2014

jaar	totaal aantal groepen	totaal aantal personen	school aantal groepen	school aantal personen
2010	159	4.179	33	1.597
2011	194	5.249	80	2.966
2012	127	3.589	35	1.831
2013	132	3.703	43	1.770
2014	138	3.124	46	1.372

Opsplitsing basisonderwijs-voortgezetonderwijs-overig onderwijs

	2010	2011	2012	2013	2014
B.O.	479	1759	509	775	612
V.O.	843	894	1.004	905	536
Overig	275	313	318	90	224
Totaal	1.597	2.966	1.831	1.70	1.372

VERDELING PER KWARTAAL

2009	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	1.937	981	328	3.246	830	4.076
2 ^e kwartaal	1.874	1.579	485	3.938	3.458	7.396
3 ^e kwartaal	2.599	682	443	3.724	2.839	6.563
4 ^e kwartaal	1.833	1.001	802	3.636	5.650	9.286
	8.243	4.243	2.058	14.544	12.777	27.321
2010	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	2.277	533	620	3.430	555	3.985
2 ^e kwartaal	1.225	1.832	243	3.300	3.329	6.629
3 ^e kwartaal	2.051	1.056	255	3.362	7.599	10.961
4 ^e kwartaal	3.371	758	652	4.781	647	5.428
	8.924	4.179	1.770	14.873	12.130	27.003
2011	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	6.538	1.403	717	8.658	304	8.962
2 ^e kwartaal	1.856	1.467	104	3.427	597	4.024
3 ^e kwartaal	3.125	1.026	153	4.304	708	5.012
4 ^e kwartaal	2.112	1.353	574	4.039	539	4.578
	13.631	5.249	1.548	20.428	2.148	22.576
2012	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	2.783	550	204	3.537	629	4.166
2 ^e kwartaal	2.215	1.264	493	3.972	27.110	31.082
3 ^e kwartaal	2.680	1.081	142	3.902	294	4.197
4 ^e kwartaal	2.168	694	939	3.801	1.061	4.862
	9.846	3.589	1.778	5.213	29.094	44.307

VERDELING PER KWARTAAL

2013	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	1.913	529	485	2.927	244	3.171
2 ^e kwartaal	1.978	1.546	476	4.000	940	4.940
3 ^e kwartaal	2.557	526	217	3.300	1.024	4.324
4 ^e kwartaal	2.630	1.102	1.106	4.838	2.925	7.763
	9.078	3.703	2.284	15.065	5.133	20.198
2014	Individueel	Groepen	Activiteiten	Totaal	Buitenmuseaal	TOTAAL
1 ^e kwartaal	2.814	792	201	3.807	261	4.068
2 ^e kwartaal	2.278	857	417	3.552	667	4.219
3 ^e kwartaal	2.921	779	161	3.861	866	4.727
4 ^e kwartaal	2.260	696	1.175	4.131	3.638	7.769
	10.273	3.124	1.954	5.351	5.432	20.783

